BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ BİRLEŞİN!

kitle

YIL: 15 ARALIK 1988 SAYI: 326

Soldaki Boşluk

Ekonominin içinde bulunduğu krizin boyutlarını ve kronik karakterini tekelci sermaye çevreleri bir çoğumuzdan daha iyi biliyor. Bunalımın kalıcılığı her geçen yıl kendisini daha açık seçik ortaya koydukça, tekelciler kendi çıkarlarının olduğu gibi sürmesinin garantisini, demokrasiyle ilgisi olmayan politik rejimin kalıcılığında buluyorlar. Ekonomi çarkı ne denli pragmatik ve günübirlik kararlarla, uygulamalarla, zigzaglarla döndürülürse döndürülsün, siyasi alanda alınan önlemler o denli uzun erimli nitelik taşıyorlar. İşte yeni bir örnek: 12 Eylül'den beri politik yapıda yapılan bunca düzenleme yetmez gözükmüş ki, şimdi de resmi paramiliter örgütlenmeye gidiliyor.

24 Ocak Kararları'nın 9. yılı dolarken, Özal ekonomisi yüzde yüze yaklaşan bir enflasyonla tam anlamıyla batağın içindedir. (Batağa saplanmış değildir, bataktan hiç çıkmamıştır ki, şimdi saplanmış olsun.) Özal 12 Eylül'ün başbakan yardımcısı ve ekonominin patronu olarak işe başladığında —Demirel'-in müsteşarlığından bu mevkiye bir askeri darbeyle terfi ettiğinde— halktan bir kaç yıllık fedakârlık istemişti. Derken, 1983'te rejimin başbakanlığına geldiğinde birkaç yıl daha sıkıntı çekildikten sonra düze çıkılacağını söyleyerek kemer sıktırma süresini temdit etti. Ekonomi düze çıkmak şöyle dursun, büsbütün çıkmaza girince, bu kez 1992 yılına kadar yeni bir sıkıntı çektirme mehli isteyerek, ekonomi sağlam olmazsa sosyal sorunların çözümlenemeyeceğini, bu nedenle sosyal talepleri ekonominin önüne çıkarmamak gerektiğini söyleyerek halk yığınlarının çektiği sıkıntıları temdit ve teşdit etme politikasını sürdürerek düze çıkma vadlerini yineledi.

Görüldüğü gibi Özal ekonomisinin vaatleri hep Kaf Dağı'nın arkasında umut gösterme, Kaf Dağı'na varıldığında da, bu kez ortaya daha uzaktaki bir başka Kaf Dağı koyma, derken bir üçüncüsünü, bir dördüncüsünü icat etme, yani halk deyişiyle "umut fakirin ekmeği, ye Memet ye!" politikasından başka bir şey değildir. Bu ekonominin karakteri ise, bunalımın yükünü çalışan yığınların sırtına yüklemek temelinde, IMF'nin verdiği reçeteleri Türkiye koşullarına pragmatik tarzda uygulayacak kararları almaktır.

Türkiye'nin ekonomisinde söz sahibi olan uluslararası ve yerli odakların, asıl karar mekanizmalarını ellerinde tutanların son günlerde Özal'a bir alternatif arama niyetleri gözle görülür bir hale gelmiştir. Ne ki, aranan alternatif sadece Özal'adır, ekonomisine değil. Özal'ın ve Demirel'in dışında yeni ve yıpranmamış bir isim lanse etmek, ANAP ve DYP oylarını böyle bir ismin etrafında birleştirecek bir parti kurma önerilerinden, ANAP'la DYP'nin birleştirilmesi, ya da bir erken seçimle bu iki partinin yeni bir ismin başbakanlığında koalisyona sokulması planlarından sözedilmektedir.

Bu ekonomik çıkmaz içinde, Özal'ın Türkiye'yi Avrupa Topluluğu'na sokma vaatleri de, AT ülkeleriyle Türkiye arasındaki uçurumun büyümesine bağlı olarak burjuvazinin gözünde git gide inandırıcılığını yitirmektedir. Esasen, milli geliri kişi başına 1000 dolar olan, 40 milyar doları aşkın dış borcun altına girmiş bulunan ve en önemlisi hiç bir düzelme isdidadı göstermeyen bir ekonomiyle AT'ye girilebileceğini umma hayalciliği, ufku her alanda dar olan Türk burjuvazisinin AT konusunda muhayyilesinin ne denli geniş olduğunu göstermesi bakımından Avrupalı ve Amerikalı ekonomistleri, politikacıları güldüren bir komikliktir. Üstelik AT'ye gireceğine dair Türkiye'ye umut veren de yoktur. Avrupa Birliği'nin kurulacağı 1992 yılı şöyle dursun, AT uzmanları Türkiye yetkililerine "2004 yılına kadar bekleyin" demektedirler. 2004 yılına gelindiğinde ise şu anda arada 16 yıl olarak gösterilen farkın, 36 yıla çıkmayacağının hiç bir garantisi yoktur. Tersine, bütün göstergeler Türkiye'nin bu ekonomik yapısıyla bu çıkmazdan çıkamayacağını göstermektedir.

Türkiye önümüzdeki on yıl içinde, işsiz yığınların şu andakini aratacak boyutlara vardığı, lumpen kalabalıkların dört bir yana yayıldığı, açlığın, sefaletin, salgın hastalıkların, asayişsizliğin bugünküne rahmet okutacak derecede kol gezdiği bir ülke olmaya namzettir.

Halk güçleri bu sürece müdahale edemedikleri, bu gidişi durduramadıkları takdirde, Özal'ın çağ atlayan Türkiyesi, 21. yüzyılı büyük acılar ve karanlıklar içinde karşılamaktan kurtulamayacaktır. Zira ülkenin ekonomisine ve siyasal yaşamına hakim olan tekelci burjuvazinin Türkiye'yi daha da kötüye götürmekten başka yapabileceği hiç bir şey yoktur. Uluslararası te-

(Devamı 11. sayfada)

SHP'de Topuz Harekâtı

SHP'deki sol kanat unsurlar, öteden beri tekelci sermayeyi, orduyu ve benzeri çevreleri rahatsız etmekteydi. Basında yıllardır bu rahatsızlığın sayısız yansımalarına tanık oluyorduk.

SHP içindeki soldan rahatsız olanlar, son kurultayı Baykalcıların kazanmasıyla rahat bir nefes aldılar. Artık yönetimdeki bu ağırlıkla gerekli operasyonlar yapılabilecekti. SHP adı geçen çevrelere güven verebilecek bir genel sekretere kavuşmuştu. Bu nedenle günlük basının önemli bir bölümü yeni genel sekreterin bol bol reklamını yaptılar, onu övdüler, ona olur olmaz meziyetler atfettiler. Böylece yeni genel sekreterin yerinin sağlamlaşmasına çalışılırken, genel sekreter de kendisiyle yapılan röportajlarda, çeşitli olaylar karşısında takındığı tavırlarda, iş çevreleriyle diyaloglarında kendisine duyulmak istenen güvene layık olduğunu kanıtlamaya çalışıyordu. Kendi sosyal demokrat hattının uysallığına, zararsızlığına söz konusu çevreleri ikna etmeye çalışıyordu.

Kurultay'dan sonraki aylar bu minval üzere devam etti. Ne var ki, Baykal'ın sermayeye güven verici bir tutumda olması yetmiyordu, sorun onun ve ekibinin partiye hakim olmasıydı, sol kanadı sindirmesiydi ve partiyi sol kanat içindeki uç unsurlardan arındırmasıydı.

Ekonomik bunalımın derinleşmesiyle, enflasyon ibresinin %90'lara, %100'lere doğru seyirtmesiyle, zaten %35 oyla ayakta duran Özal'ın ve dolayısıyla ANAP'ın siyasi geleceğinin belirsizleşmesiyle SHP'nin erken ya da zamanında yapılacak bir genel seçimde ANAP'la DYP arasından sıyrılarak iktidar olabilmesi ihtimali doğmuştu. Gerçi böyle bir ihtimalin güç kazanması durumunda bugünkü seçim mevzuatının değiştirileceğini, Özal'a üçte bir oyla üçte iki meclis iskemlesi sağlayan seçim sistemine son verileceğini, yani tümüyle Baykalcı bir SHP'ye bile öyle kolay kolay iktidar verilmeyeceğini düşünmek isabetli bir teşhisti ama ülkeye egemen olanlar işlerini her bakımdan sağlama bağlamak istiyorlardı. Zamanı gelince çeşitli yasa değişiklikleriyle, başka önlemlerle Baykalcı bir SHP'ye bile hükümet kapılarını kapayabilirlerdi, fakat Baykal'a —tabii sadece Baykal'a değil, aynı zamanda Erdal İnönü'ye, diğer önde gelen yöneticilere— iktidar havucunu gösterip parti içinde solu tasfiye ettirmek ve SHP'yi zaafa uğratmak akıllı bir davranış olacaktı.

Nitekim yapılan da bu oldu. İş çevreleri Baykal'la gizli-açık doğrudan diyalog kurdular, Özal'ın yıprandığını, ANAP'ın seçim şansının azaldığını, sosyal patlamalar tehlikesinin başgösterdiğini, DYP'nin de alternatif duruma gelemediğini, bu nedenle, SHP'nin alternatif olabilmesi için parti içindeki solu temizlemek gerektiğini söylediler. Kısacası içinizdeki soldan arınırsanız, güven verici bir sosyal demokrat parti haline gelirseniz, size arka çıkarız, iktidar yolunu açarız, sosyal patlamaları bu şekilde birlikte önleriz, dediler.

Bu vaatlerin parti yönetimindeki ve içindeki yansıması ise şöyle formüle edildi: SHP'nin sağında olan, ANAP'tan kopması muhtemel olan "ortadaki oylar"ın oranı %14-15 civarındadır. SHP kendi içindeki sol unsurların eğilimleri ve tutumları yüzünden bu seçmen kitlesine hitabedemez, bu oyların hepsi DYP'ye kaçar. Oysa bu oyların yarısını bile almamız durumunda bize iktidar kapısı açılabilir. Ayrıca DSP sürekli olarak SHP içindeki sol unsurları hedef göstererek, bunu temel politikası haline getirerek yüzde 8 oy almaktadır. Parti sol unsurlardan kurtulursa bu oyların önemli bir bölümünü de alırız. Solumuzdaki oyların oranı %1-2'yi geçmez, oysa sağımızda kazanabileceğimiz önemli bir oy potansiyeli vardır. İktidar olabilmek ve ülkeyi bunalımdan çıkarıp, demokrasiye kavuşturmak için partinin "aşırı" unsurlardan arınması gereklidir. Bu tema son zamanlarda SHP içinde yoğun bir şekilde işlenmekteydi. Sermayeyle pazarlık yapanlar elbette parti içindeki sloganlarını "sermayeye güven verelim" diye belirlemeyeceklerdi, partililerin önemli bir çoğunluğu buna tepki gösterirlerdi, fakat mesele ülkedeki merkezci oylar, ANAP'tan kopabilecek oylar ve bunların SHP'ye kazanılması tarzında konulunca bir çok SHP'li için inandırıcı olabilirdi. Hele hele Özal'ın suyunun ısındığı yolunda kamuoyunda varolan izlenim, ANAP içindeki çalkantılar, ülkede alternatif arayışları, yeni parti sözleri de bu denli yaygınlaşınca pek çok SHP'li partisini iktidara çok yaklaşmış görecekti.

Böylece, parti içinde bu şekilde bir atmosfer yaratıldı. Ayrıca parti içi sola karşı operasyon için çok gecikmemek, Mart ayındaki yerel seçimler daha fazla yaklaşmadan bu işi yapmak gerekiyordu.

Böylece SHP'de bir balyoz harekâtına girişmenin zamanı gelmişti. bu harekâtta bir koç başı lazımdı. Parti yönetiminde koç başlığı yapmaya en yatkın olan ve tutuculuğu ötedenberi herkesçe bilinen adam bu işe gönüllü talip oldu. Bu adamın soyadının Topuz olması bir rastlantıydı, fakat bu soyadı, partide yapılmak istenen harekâtın adına da pek uygun düşüyordu.

Böylece, Ali Topuz bir garaj toplantısıyla perdeyi açtı. Sözümona basına kapalı yapılan bu toplantı ertesi gün basında çarşaf çarşaf yeraldı. Zira toplantıda her nasılsa(!) Ankara'dan gelmiş iki gazeteci de bulunuyordu. Bu sayede kamuoyu genel sekreter yardımcısı Topuz'un jurnallerini öğrendi: Çeşitli il ilçe örgütlerinin "aşırı unsurların işgali altında" olduğunu söyleyen Topuz sorunu sadece SHP'nin bir iç meselesi olarak koymuyordu, esas olarak sorun bir "rejim sorunuydu". Yani rejim için tehlikeli, yıkıcı, bölücü unsurlar, terörist grupların, aşırı solcuların uzantıları partiyi işgal etmişlerdi, bu unsurlar genel sekreter yardımcısını bile kendi bulundukları il ve ilçe örgütlerine sokmuyorlardı.

Böylece, siyasi tarihimize "garaj

toplantısı" diye geçecek olan toplantı fazlasıyla iş gördü. Ne ki, bu garaj toplantısı, SHP'nin solu için toplantıdan çok, Chicago gangesterlerinden Al Capone'un ünlü **garaj baskını** niteliğini taşıyordu. Çünkü, baskın garajı izleyen günlerdeki Küçük Kurultay sonrasında geliverdi. Yedi il örgütüne görevden el çektirildi. Küçük Kurultay'da Topuz'un genel sekreter yardımcılığından çekilmesinin de danışıklı bir tutum olduğu, mizansenin pek iyi ayarlanıp, garaj baskınının hedefine ulaştığı herkesçe görüldü. Nitekim bu gerçek, Topuz'un "amacıma ulaştım" sözlerinde en iyi ifadesini buldu.

İKTİDAR HAVUCU VE ÖTESİ

Parti içi sola darbe indiren karardan önce, Küçük Kurultay'da Ali Topuz "iktidara çok yaklaştığımız bu günlerde yanlış izlenimler verilmemesi için tüm partililerimizi kesin olarak uyarıyorum" demişti. İşten el çektirme kararını ise genel başkan İnönü "yaptığımız iktidara yaklaşan bir partinin toparlanmasından ibarettir, 'biz hazırız' deme gayretidir; iktidara yaklaşmamız bu harekete neden oldu" diye açıklayacaktı.

Görüldüğü gibi operasyonun nedeni tektir ve son derece açıktır. Kararı oybirliğiyle alan MYK üyelerinin de tamamı SHP'nin artık iktidara çok yaklaştığı, iktidar olabilmek için böyle bir tasfiyeyi yapmak gerektiği düşüncesiyle hareket etmişlerdir.

Acaba durum öyle midir?

İster sermayeye güven vermek niyetiyle, ister SHP'nin sağındaki siyasi yelpazenin ortasındaki ya da merkez sağdaki oyları kazanmak amacıyla bu kararı alanlar ve kararı destekleyenler yanılmaktadırlar. Bu meselede kazanan SHP olmamıştır, hatta yönetimi teşkil eden sağ kanat da olmamıştır, kazanan sadece sözkonusu tekelci çevreler ve diğer gerici güçler olmuştur.

Çünkü: Tekelci sermaye ve silahlı kuvvetlere daha fazla güven vermek isteyenler bilmelidirler ki, SHP yönetimi Baykal-Topuz'dan daha sağda bile olsa SHP tümüyle dikensiz bir gül bahçesine dönüştürülse bile o çevrelerin SHP'ye solcu bir parti olarak bakacakları ne ekonomi politikaları açısından ne de siyasi görüşleri, demokratik eğilimleri açısından bu konjonktürde ve Türkiye'nin yakın geleceğinde sosyal demokrasiye güven duymayacaklardır, onu istemeyeceklerdir. Bu çevreler, sosyal demokrasiye arka çıkmak ya da yeşil ışık yakmak şöyle dursun, onun iktidar olmaması için ellerinden geleni yapacaklardır. Şayet eskaza sosyal demokrasi seçimi kazanıp hükümet olsa onu iktidar sahibi yapmayacaklardır ve en kısa zamanda onu devirmeye, sağ bir hükümet kurmaya çalışacaklardır.

Sosyal demokrasinin tekelci sermaye ve ordu açısından makbul olabilmesi için onun ANAP'lılaşması ya da DYP'lileşmesi gerekir. Bu çevrelerin değil sosyal demokrat bir iktidara, liberal bir burjuva partisinin hükümetine bile tahammülleri yoktur. Hatta, demokrat da liberal de olmayan gerici DYP'ye bile güven duymamaktadırlar.

Üstelik tekelci sermayenin ve NATO'cu ordunun ipleri IMF'nin, Dünya Bankası'nın, Beyaz Saray'ın ve Pentagon'un elindedir. Uzun yıllar hükümet yönetmiş olan Demirel dahi bu çevrelerin tercihi değildir.

"Bir sosyal demokrat hükümet işbaşında olursa, Avrupa'daki çeşitli sosyal deokrat ağırlıklardan dolayı Türkiye'nin AET'ye girmesi kolaylaşır" diye düşünecek kadar bön olan bir burjuva da yoktur. Zira Ortak Pazar'ın patronluğunu sosyal demokrasi yapmamaktadır.

Kaldı ki, SHP ne Türk tekelci sermayesi için, ne IMF için, ne de Ortak Pazar için herhangi bir alternatif programa sahiptir. Sadece o kadar da değil, SHP emekçiler için alternatif bir reform programına bile sahip değildir. Hani eskaza SHP reformlar yoluyla hem sosyal patlamalara supap olacak hem de büyük sermayenin çıkarlarını gözeterek belli bir dönem sonra ülkeyi ekonomik krizden çıkarabilecek inandırıcı bir alternatif sunabilecek olsaydı, diyelim ki, tekelci burjuvazi içinden bazılarını ikna edebilirlerdi, Avrupa'yı ve IMF'yi etkileyebilirdi. Oysa ortada en zayıf ihtimalle dahi olsa böyle bir çözüm de mevcut değildir. Şu halde IMF'si, Dünya Bankası, Ortak Pazarı ve yerli büyük burjuvazisi ile ve de NATO'suyla ve ordusuyla Türkiye'nin kaderine egemen olan bu güçler niçin SHP'yi tercih etsinler?

Şu halde SHP şayet iktidar olacaksa o çevrelerin yardımıyla, desteğiyle ya da toleranslı bir tarafsızlığıyla değil, ancak ve ancak kendi gücüyle hükümet olacaktır. Seçim kazanıp hükümeti kurabilse bile gene sadece kendi gücü varsa iktidar olabilecektir.

SHP'nin **kendi gücü** ise ancak ve ancak a) kendi parti teşkilatı, b) sendikalardaki ve diğer kitle örgütlerindeki destekleri, c) seçmenleri olabilir.

Sola indirilen topuz, SHP yöneticilerinin kendi parti teşkilatının en diri, en dinamik unsurlarını hedef almaktadır. Yöneticileri görevden alınan yedi teşkilatın bulunduğu iller Türkiye nüfusunun yüzde 35'ini oluşturmaktadır. Kaldı ki, bu operasyon sözkonusu illerle sınırlı değildir. Sermayeye güven vermek, ya da kimilerinin sandığı gibi ortadaki seçmen yüzdelerini kendi yanlarına çekebilmek için o seçmenlere güven vermek isteyenlerin bu politikalarının sonucu tutumlarını sürdürmek olacaktır, zira o mantık bunu gerektirir. Sol kanat unsurlarının güçlü olduğu başka il yönetimleri de olduğu gibi, sağ kanadın yönetimindeki illerde de tabanın en dinamik unsurlarını gene parti içi sol oluşturmakadır. Şu halde parti içi sol karşı girişilen harekât bu temizliğin tabana yayılmasıdır. Diri ve çalışkan elemanların, kitlelerle asıl ilişki içinde olan üyelerin partiden dışlanması, ya da parti içinde pasifleştirilmesi, ya da en azından küskünleştirilmesi şeklinde devam edecektir.

Parti yönetimi ve onun tutumunu uygun bulan üye kesimleri marttaki yerel seçimlerde bu yoldan oylarımızı yüzde otuzların üzerine çıkaralım, ANAP da oy kaybedeceğine göre, tüm yurt sathında yapılacak ve bir kriter olarak alınacak olan İl Genel Meclisi seçimlerinden birinci parti olarak çıkalım, ayrıca hatırı sayılır bir belediye seçimleri başarısı kazanalım ve iktidarın tek —ya

da en yakın— alternatifi haline gelelim diye düşünmektedirler.

İyi ama, SHP bu oyları nasıl alacaktır? Seçim öncesi yapılacak televizyon konuşmalarıyla mı? Kaldı ki ANAP yeni bir seçim yasasını Meclis'ten geçirme peşindedir. Özal'ın tasarısına göre, yerel seçimler öncesindeki seçim yasakları seçimin başlangıç tarihinden itibaren değil, sadece bir hafta öncesinden başlayacaktır. Bu demektir ki, ANAP bakanlarının ve başbakanının bol bol reklamı yapılabilecektir. Buna karşılık ANAP'ın SHP'ye uzattığı havuç seçimlere katılacak partilerin seçimden bir hafta öncesinden başlayarak yapacakları seçim konuşmalarının süresini o partilerin oy desteklerine göre belirlenmesidir. Bu sayede SHP dar hesaplara düşebilir ve "muhalefet partileri arasından en fazla TV konuşması imkânına sahip olurum, ANAP'a oy vermeyecekler nasıl olsa vermezler, bense en fazla konuşarak muhalefet oyları arasında şansımı arttırırım, bu arada DSP'nin de imkânları kısıtlanır" şeklinde düşünebilir diye hesap yapan ANAP geçen yıl 29 Kasım seçimleri öncesindeki seçim yasası değişikliğinden SHP'nin müzaharetini nasıl kazandıysa, yine öyle kazanabileceğini hesaplamaktadır. Gerçi SHP böyle bir kolaylığı bu kez göstermeyeceğe benzemektedir, fakat ANAP'ın —yüksek iskemle sayısı nedeniyle— böyle bir desteğe de ihtiyacı yoktur.

Ne var ki, SHP yöneticileri 26 Mart seçimlerinde oylarının kendiliğinden artacağını beklemekle ve parti içi sola operasyon uygulayarak şu anda gelmeyecek oyları almayı düşlemekle büyük bir illüzyon içindedirler. Zira SHP şayet oylarını hatırı sayılır bir biçimde artırmak istiyorsa, bunu ancak kitle çalışmasıyla yapabilir. Kitle çalışması ise, seçimden seçime yapılan seçim mitingleri demek değildir. Kitle çalışması seçim dönemleri dışında da çeşitli yerel çalışmalarla süren ve **süreklilik isteyen** siyasi çalışmalardır. Bu ise yorucu bir iştir, sabır ve ısrarı gerektirir. Seçim dönemlerinde kitlelerin politik dikkatleri arttığı için siyasi çalışma yapmak daha kolay olabilir, fakat diğer zamanlarda kitlelerle bağ kurmak, bunu sürekli kılmak aktif bir çalışmayı gerektirir. Bunu ise ancak ve ancak SHP içindeki sol kanat unsurlar yapabilirler. Gene seçim dönemlerinde de en aktif, en başarılı onlar olabilirler. Parti içi solu budamak, sindirmek, etkisizleştirmek ya da küstürmek politikası bu nedenle sermayeye ve ortadaki seçmene güven vermeye yaramayacağı gibi , bu surette SHP yöneticileri kendi bindikleri dalı kesmiş olacaklardır. Beklenen oy artışı ancak ve ancak diri bir taban çalışmasıyla sağlanabilir, bunu yapabilmeye tek namzet ise sol kanattır.

Ayrıca yerel seçimlerde seçilecek kişiler milletvekili sayısından daha fazla sayıdaki partiliyi ilgilendirdiği için, parti içi sol unsurlar ancak kendi görüşleri doğrultusunda olan kişiler aday oldukları takdirde o kişileri seçtirebilmek için daha aktif çalışacaklardır. Bu operasyon böyle bir ihtimali de daraltmaktadır.

SHP'nin oylarını artırmak için seçmene güven vermesine gelince, bu güven seçmenin SHP'yi bir alternatif gibi görmesiyle, yani SHP'nin **muhalefet yapmasıyla** mümkündür. Bu husus ise SHP'nin radikal bir çizgi izlemesini gerektirir. Çünkü sermayeye güven verme politikası sadece solu tasfiye etmekle sınırlı değildir, bu güven SHP yönetiminin daha uysal çocuk olmasıyla at başı yürür. SHP yönetimi zaten yeterince uysaldır, fakat "güven vermek" için daha da uysal olmayı yeğleyecektir. Bu tutum ise, ister yerel seçimler öncesinde, isterse daha sonra, genel seçimlere ulaşacak süreçte kendisini ortaya koyacaktır. "İktidara yaklaşıyoruz sermayeye ya da sağımızdaki seçmene güven verelim" anlayışı hem yönetimin politikalarının daha da sağa kaymasıyla hem de parti içi temizlikle birleşince bu durumun galibi, tekrar edelim, yönetimdeki sağ sosyal demokrasi değil, onun —kitle desteğini genişletip— sermayeye rağmen seçim kazanmasından çekinen sermaye olacaktır.

Hep bildiğimiz bir olgudur: Sadece Türkiye'de değil, dünyanın her yerinde sosyal demokrat partiler muhalefete düştüklerinde sollaşırlar, radikalleşirler, iktidara geldiklerinde sağa kayarlar. Bu olgunun kanıtladığı, sosyal demokrasinin ancak —kendi ülkesinin koşullarına göre— daha radikal olduğu takdirde oy alabildiğidir, ancak bu şekilde muhalefet yapabildiğidir.

SHP yönetimi ise zaten radikal muhalefet yapmamıştır, bu nedenle de muhalefet yapmamıştır. Buna rağmen, iktidar olabilmek için daha da sağa kaymayı —yani iktidara gelmeden sağa kaymayı— seçerek iktidar düşlemekle, tam anlamıyla sermayenin oyununa gelmektedir. Esasen bugüne değin izlenen pasif ve uysal politikanın altında yatan da sermayeye ve orduya güven vermektir. Böyle olduğu içindir ki, SHP kitlelere güven vermedi, toplumda bir alternatif konumuna yükselemedi. Şimdi daha da sağa kaymakla, daha bir uysal çocuk olmakla, kitlelerin gözünde puan toplayacağını, onlara güven vereceğini mi sanmaktadır?

Oysa çok geniş çalışan yığınların canı her geçen gün daha da yanmaktadır. Bıçak kemiğe dayanmaktadır. Bu potansiyelin sandığa yansıyabilmesi onun radikal bir biçimde harekete geçirilmesine bağlıdır.

Ne var ki, defalarca belirttiğimiz gibi SHP böyle kapasiteden uzaktır. Buna namzet bile değildir. Çeşitli oy dengeleriyle SHP önümüzdeki genel seçimlerde hükümet olabilse dahi, izleyegeldiği ve bugünden sonra daha da derinleştireceği politikalarla kitlesel bir dinamizm taşımamaya devam edecek, bugünkü kof niteliği onun hükümete geldikten sonra bu şansını kısa zamanda tüketmesini getirecektir.

SHP DIŞINDAKİ VE İÇİNDEKİ SOL

Başlatılan operasyon sol kanada karşıdır. Bu sol kanadın genel eğilimi sol sosyal demokrasidir. Bu nedenle SHP içindeki sözü edilen sol kanat genel olarak sol sosyal demokrasidir, fakat bu kanadın içinde, onunla ittifak halinde sosyal demokrat olmayan sol unsurlar da bulunmaktadır. Siyasi ve düşünsel eğilimleri sosyal demok-

rasinin (sol sosyal demokrasinin de) solunda olan bu unsurlar genellikle herhangi bir sol politik örgütlenmeye bağlı olmayan ve içinde bulunulan koşullarda siyaset yapabilme olanağı olarak SHP üyesi olmayı seçmiş, "boş durmaktansa gidip SHP'de çalışalım, kitlelerle bu şekilde siyasi bir diyalog içinde bulunalım" demiş kişilerdir. Bu nedenle eğilim olarak sosyal demokrasinin daha solunda bulunan bu kişilerin SHP'deki varlıkları "sızmacılık" **değildir**. Çünkü sızmacılık, ya da sızma hareketi, bir sol politik örgütün başka bir sol partiye ya da geniş bir sosyal demokrat partiye eleman göndermesi demektir. Böyle durumlarda, gerçekte bir sol örgütün üyesi olan sızmacılar gittikleri başka parti içinde kendilerini kamufle ederler, o partinin geniş ilişkilerinden yararlanırlar, o parti içindeki unsurları kendi asıl partilerine kazanmak için parti içinde gizli faaliyet gösterirler vb. Bu kapsamda, 30'lu, 40'lı yıllarda bazı Troçkist grupların Komünist Partilerine sızdıkları ve bu kişilerin KP'lerce antrist (sızmacı) olarak nitelendirildikleri, ya da kimi keskin sol grupların sosyal demokrat partilere bu şekilde girdikleri bilinir.

SHP'deki durum ise farklıdır. Sadece sözü edilen sol unsurların genellikle bir örgüte bağlı olmalarıyla, onların talimatıyla SHP'de çalışmadıklarıyla değil, SHP içinde kendi siyasal düşüncelerini de hiç kimseden saklamamalarıyla, yani kamuflajlı bir çalışma yürütmemeleriyle de sızmacılardan ve sızmacılıktan ayrılmaktadırlar. Bu unsurlar arasında başka bir politik çizginin **sempatizanı** durumunda bulunanlar vardır, ama yukarıda da söylediğimiz gibi çoğunluğu herhangi bir sol örgüte bağlı olmayan kendilerine "bağımsız sosyalist" diyen kimselerdir.

Biz başından beri, hem B.Ecevit'in SHP'ye yönelttiği "aşırı unsurları", "fraksiyoncu solcuları" barındırma suçlamalarına karşı çıktık, tüm sosyal demokrat partilerde bu gibi durumların bulunduğunu söyledik, **ama aynı zamanda** şu veya bu sol politik çizginin mensubu ya da sempatizanı olan kişilerin ya da bağımsız sosyalistlerin kendi görüşlerine uygun bir yasal sol parti örgütlenmesini hedeflemelerinin **esas olduğunu** söyledik. Ne var ki, yasal sol parti tartışmaları başlayalı üç yıla yakın zaman geçtiği halde henüz böyle bir partinin kurulmamış olması nedeniyle sözünü ettiğimiz unsurlar sosyal demokrasi ile ittifak halinde SHP içinde çalışmaya devam ettiler.

Öyle gözüküyor ki, bu geçici ve iğreti durumun sonu yavaş yavaş gözükmeye başlamıştır. Esas yeri yasal bir Marksist parti olanların SHP'de ilanihaye kalamayacakları, böyle bir olanak bulunsa bile kalmalarının doğru olmadığı, Marksist solun birliğini sağlayacak yasal parti hedefinin bir an önce kuvveden fiile çıkarılması çalışmalarına SHP içindeki bu ögelerin de kazanılması gereği, tek doğru tutumun bu olduğu her geçen gün daha iyi anlaşılmaktadır. Çünkü SHP'de gösterilen siyasal faaliyet o kişilere, ya da hatta onların sempatizanı bulundukları siyasi gruplara bir takım kitle ilişkileri ya da çalışma alanları gibi gözükse bile, yapılan faaliyet son tahlilde hep sosyal demokrasiye yaramaktaydı, tabanda böyle sosyalist unsurların varolması ne partiyi daha radikal çizgiye çekebildi, ne de bu çalışmalar SHP yönetimini demokratik mücadelede daha etkili kılabildi. Bu unsurlar sol sosyal demokrasiye destek verdiler, taban oluşturdular, fakat sol sosyal demokrasinin parti yönetimine gelmesinin hayal olduğu, her yapılan Kurultay'da kendisini gösterdi ve nitekim sonuçta partiye Baykalcılar, Topuzcular hakim oldular.

Ve partiye hakim olanların ilk ciddi işleri sermayeyle pazarlık masasına oturmak ve parti içindeki solu tasfiye etmek üzere o çevrelere söz vermek oldu.

Bu nedenle parti tabanındaki sosyal demokrat olmayan solcuların artık bu defteri kapatmaları ve kendilerinin de içinde yeralacakları yasal bir partiyi baş hedef olarak önlerine koymaları, sağ kanat sosyal demokrasiyle boğuşmayı ise sol sosyal demokratlara bırakmaları gerekir.

Esasen, SHP'nin sola çekilmesinde, demokratik mücadelede aktifleşmesinde, radikalleşmesinde rol oynayacak asıl amil, solda Marksist bir yasal partinin kurulup, gerçek muhalefet yapması ve kitlelerin özlemlerine yanıt getirmesidir, güçlenmesidir. Ancak o zaman SHP yöneticileri sermayeye mi yaranayım, yoksa yüzde 15 civarındaki merkezci, merkez sağcı seçmene mi yaranayım hesabında ayaklarını suya erdirmek zorunda kalacaktır. Çünkü bizim halen yaklaşık yüzde 10 olarak tahmin ettiğimiz sol seçmen potansiyelinin şimdilik sahibi bulunmadığı için, yasal Marksist parti henüz kurulamadığı için, SHP yöneticileri bu oyları çantada keklik sayıp, "nasıl olsa bunların yasal partileri yok, seçime de katılamıyorlar, elleri bize mahkum" diye rahat rahat sağa göz kırpmaktadırlar. Binbir zulüm altında insanlık hakları için açlık grevi yapılmasını bile terörizm sayabilmektedirler. Oysa sol kendi bağımsız ve birleşik gücüyle yasal siyaset sahnesinde yerini aldığı takdirde, sol seçmen potansiyelini temsil eden yüzde 10 oyun bile daha ötesinde bir oy kaymasından endişe etmek gibi SHP'lilerin yeni bir kaygısı olacaktır. Daha sağa mı yoksa sola mı gitmek gerektiğine SHP yöneticileri ancak o zaman karar vermek için zorlanacaklardır. İster sol olsun ister olmasın, sosyal demokrasinin çeşitli kesimleriyle bağımsız solun ittifakı ancak o zaman gündeme gelecektir.

Zira, böyle yasal bir Marksist parti, meseleyi seçim sandığına ve oy hesabına indirmeyecektir. Esas olarak kitle örgütlerini ve kitle dinamizmini öngörecektir. Demokratik güçler asıl bu şekilde mobilize olacaklardır ve şu anda toplam yüzde 30 oyu olan sosyal demokrasinin demokrasi alanında yaptığından ve yapabileceğinden çok daha fazlasını gerçekleştirebileceklerdir. Nitekim bugün şayet hiç değilse basın-yayın hayatında sol belli mevziler kazanmışsa, bunu SHP sayesinde ya da SHP içinde çalışmak sayesinde değil, kendi bağımsız güçleriyle elde etmişlerdir. Solun kendisi için kazandığı tüm mevziler, sosyal demokrasiyle

(Devamı 11. sayfada)

"Cumhuriyetler Arasındaki İşbirliğinin Sağlamlaştırılması Gerekir"

Mihail Gorbaçov, SSCB Yüksek Sovyeti Prezidyumu'nun 26 Kasım'daki toplantısında özellikle Baltık cumhuriyetlerinde son zamanlarda beliren kimi gelişmeleri değerlendiren bir konuşma yaptı. Sovyetler Birliği'ndeki yeniden yapılanma sürecinin bütününün ulusal bencilliklerle tehlikeye sokulduğu uyarısında bulunan Gorbaçov, "devasa ülkemizde yaşayan tüm ulusların çıkarları toplumun yeniden yapılandırılması çalışmasında dikkate alınmadıkça, devrimci yeniden yapılanmanın planlarının benimsenmesi ve uygulanmasında bir başarı bekleyemeyeceğimiz olgusundan hareket etmek zorundayız" dedi.

TECRÜBE EKSİKLİĞİ

Tüm ulusların ve ulusal toplulukların yeniden yapılanmayı desteklemelerini ve Sovyetler Birliği'nin önünde duran zor görevlerin çözümüne —hem politik olarak, hem de çalışmalarıyla— aktif olarak katılmalarını sağlamanın hayati önemine işaret eden Gorbaçov, 19. Parti Konferansı'nın kararlarının gerçekleşmesinin merkezdeki ve cumhuriyetlerdeki tüm parti ve devlet organlarının, bilimsel kuruluşların ve bütün kamuoyunun bu sürece geniş bir katılımına ihtiyaç gösterdiğini belirterek şunları söyledi: "Hâlâ tecrübe eksikliğimiz var. Ayrıca yeniden yapılanmanın görevlerine bütün kapsamıyla uygun düşecek bir çalışma üslubu da hâlâ gelişmedi. Hepimiz henüz öğreniyoruz, üstelik tabiri caizse yürürken öğreniyoruz ve bu esnada teorik ufkumuzu, politik nosyonlarımızı genişletiyor, yeni yol ve yöntemleri uyguluyoruz."

Her şeyin şüphesiz pürüzsüz ilerlemediğini belirten Gorbaçov, "ama tüm ulus ve ulusal toplulukların temsilcilerinin Leninist ulusların eşitliği fikri temelinde bu sürecin gelişimine katılmaları için çaba gösteriyoruz" dedi.

Sovyet toplumunda yaşamın demokratikleştirilmesiyle ilgili yeni güçlü olanaklar sözkonusu iken, bunların "beceriksizce ve gerekli sorumluluk duygusu olmaksızın" kullanılması halinde olumsuz sonuçlara yol açacak ciddi hataların yapılabileceğine değinen Gorbaçov, "toplumun durgunluktan çıkmakta ve potansiyelini geliştirmekte olduğu gerçeğinin yanısıra, uluslar arasındaki, çeşitli uluslar ve ulusal toplulukların temsilcileri arasındaki ilişkilerde düşmanlığı körükleyici çabalar da var" dedi.

Bunun felaket olacağını, yeniden yapılanmayı tehlikeye sokacağını belirten Gorbaçov, konuşmasını şöyle sürdürdü: "Yeniden yapılanmayı güçleştirecek ve hatta kimilerine bütün kabahatin yeniden yapılanmada olduğunu düşündürtecek bir duruma müsaade edemeyiz. Böylesi bir sonuç çıkartmak, büyük bir hata olurdu. Yeniden yapılanma, bize toplumumuzu tüm boyutlarıyla görme ve sorunları açığa çıkarma imkânı sunuyor. Bu temel üzerinde bilimsel esaslara dayalı bir politika geliştirdik ve pratik çalışma şimdi bu politika çerçevesinde gelişiyor. Gerçi bu zor bir iştir, ne ki, en küçük bir zorlukta bile perestroikayı sorumlu tutmadan bu yolda ilerlemeliyiz. Tam tersine: Uluslar arasındaki ilişkiler alanında bulunanlar da dahil bizi tüm sorunların çözümüne götüren perestroikadır."

Sovyet insanlarına sorumluluk üstlenmeleri çağrısında bulunan Gorbaçov, konuşmasını şöyle sürdürdü: "Aşırı milliyetçiler bir yana, antisosyal, antiperestroika unsurların uluslar arası ilişkiler gibi böylesine hassas bir alanda ülke çapında gelişen temel süreçlerde boy atmasına izin vermemeliyiz. Yeniden yapılanma politikamızı ve yaptığımız seçişimi savunmak için kararlı davranmalıyız.

Bu tür unsurlar nasıl maske takınırsa takınsınlar, gerçek konumlarını hangi söz ve taahhütle gizlemeye çalışırsa çalışsınlar, yeniden yapılanmanın sırtındaki asalaklardır ve bunların eylemlerinin özü görülmelidir. Ekstremizmin uluslar arasındaki ilişkiler alanında önerdiği şey, halkın kaygılarından, işçi sınıfının, köylülerin ve aydınlarımızın çıkarlarından çok uzaktır."

M.Gorbaçov Estonya Yüksek Sovyeti'nin tutumuna da şiddetle karşı çıktı ve bu tutumun "hatalı ve hukuken geçersiz olduğunu" belirtti. Gorbaçov Tallinn yönetimini belgelere dayalı tartışma yapmamakla itham ederek, "şimdi bu bunalımı —eşyayı adıyla anıyorum— aşmak için, sorunu, doğru yolda olduğumuza ve Birlik'imizin Perestroika çerçevesinde güçleneceğine tam bir güvenle, özü itibariyle esaslıca tahlil etmeliyiz."

TÜM HALKIN MÜLKİYETİ

Gorbaçov, cumhuriyetlerin özerkliğinin ölçüsü üzerine yapılan tartışmalarda önemli bir rol oynayan mülkiyet sorununa da değindi. Estonya Yüksek Sovyeti'nde kabul edilen yasa değişikliklerinde, toprağın, yeraltı zenginliklerinin, havanın, iç sular ve karasularının, kıta sahanlığının, ormanlar ve diğer doğal kaynakların sadece Estonya SSC'nin mülkü olduğu belirtiliyor. Ulaşım ve kitle iletişim araçlarının, devlet bankalarının, devlet tarafından kurulan ticari işletmelerle belediyelere ait işletmelerin ve diğer işletmelerin servetlerinin, şehirlerdeki konut arsaları mevcudu ile Estonya SSC'nin yükümlülüklerini yerine getirmek için ihtiyaç duyduğu diğer zenginliklerin de cumhuriyetin mülkü olduğu ilan edildi. Bunun yürürlükteki anayasadan ilkesel bir sapma olduğunu, toprağın, yeraltı zenginlikleri-

BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ BİRLEŞİN!

kitle

Yurtdışı Eki

SAYI: 326
ARALIK 1988

ETUCE Genel Kurulu Türkiye'deki Hak ve Özgürlük İhlallerini Kınadı

Avrupa Sendikalar Konfederasyonu bünyesinde yer alan ve Avrupa öğretmen kuruluşlarının ortak örgütü niteliğindeki ETUCE'nin 28-29 Kasım 1988 günlerinde Lüksemburg'da yapılan Genel Kurul toplantısında Türkiye'nin durumu tartışıldı, Türkiye'de insan hakları ve sendikal hak ve özgürlükler ile ilgili bir karar oybirliğiyle kabul edildi.

ETUCE içerisinde dünya çapında örgütlü üç uluslararası öğretmen kuruluşu yer alıyor. Bu üç kuruluş, merkezi düzeyde temsil edilirken, aynı zamanda bu örgütlere üye tek tek ülke sendikaları ve diğer öğretmen örgütleri de Genel Kurul'da söz hakkına sahip bulunuyor.

Türkiye'deki siyasi ve sosyo-ekonomik durumu, öğretmenlerin ve eğitimin sorunlarını incelemek üzere gönderilen heyetlerin bizzat tanık oldukları durumu çok sert bir dille eleştirdikleri Genel Kurul'da oybirliğiyle alınan kararın tam metni şöyle:

"Avrupalı 53 öğretmen örgütüne üye 2,9 milyon öğretmeni temsil eden ETUCE, Türkiye'de insan hakları ve sendikal hakların ihlalinin sürdürülmesini şiddetle protesto eder; demokratik hak ve özgürlüklerin derhal yeniden tesis edilmesi yönünde somut adımlar atılmasını talep eder.

Lüksemburg'da toplanan ETUCE Genel Kurulu, Türkiye'nin (bu ülke tarafından imzalanan ilgili BM, UÇÖ ve Avrupa konvansiyonları ve anlaşmalarında belirtilen) temel insan hakları ve sendikal hakları uygulama konusundaki yükümlülüklerini,

- işkenceyi ve insan haklarına yönelik ağır ihlalleri aralıksız sürdürerek,
- siyasi tutuklama ve yargılamalara devam ederek ve böylece pekçok yurttaşını ülke dışında siyasi mülteci olarak yaşamaya zorlayarak,
- Kürt halkı üzerindeki baskıyı sürekli artırarak ve anadilini kullanma hakkı dahil en temel haklarını tanımayı reddederek,
- her tür demokratik hak ve özgürlüklerin kullanımını askeri, idari ve fiili önlemlerle engelleyerek,
- öğretmenlerin örgütlenme hakkını tanımayarak,
- öğretmenlerin örgütü TÖB-DER üzerindeki yasakta ısrar ederek; yönetici ve üyelerini hapiste ya da tutuklama emri altında bulundurmayı sürdürerek; el konulan TÖB-DER malvarlığını iade etmeyerek,
- eğitime karşı sürekli saldırganlıkla, eğitimin içeriğindeki demokratik ögelerin yerine militarist, ırkçı, şoven propagandayı geçirerek; öğretim kadrolarının ve öğrencilerin örgütlenme ve demokratik bir eğitim görme çabalarına doğrudan saldırıda bulunarak ve üniversitelerin bilimsel, idari ve mali işlerinde özerkliğini yerine getirecek herhangi bir adımı reddederek,

ihlal etmekte olduğu gerçeğinden derin kaygı duymaktadır.

Bu gerçeklerin bilincinde olan Avrupa öğretmenleri,

- işkencenin ve insan hakları ihlallerinin derhal sona erdirilmesini,
- tüm siyasi tutuklular için koşulsuz af çıkarılmasını,
- TÖB-DER yönetici ve üyeleri dahil, tüm siyasi mültecilerin ülkelerine güven içerisinde dönme, özgür yurttaşlar olarak yaşama ve faaliyetlerini sürdürebilme hakkının sağlanmasını,
- Türkiye'deki Kürt halkı üzerindeki baskıların kaldırılmasını ve anadillerini kullanmalarına izin verilmesini,
- sendikalarda gerçek anlamıyla örgütlenme ve faaliyet gösterme hakkının öğretmenler dahil tüm kamu çalışanları için tanınmasını,
- TÖB-DER üzerindeki yasağın kaldırılmasını, hapisteki tüm yönetici ve üyelerinin derhal serbest bırakılmasını ve malvarlığının iade edilmesini,
- meslekten çıkarılan ya da ayrılmak zorunda bırakılan tüm öğretmen ve öğretim görevlilerinin görevlerine döndürülmesini, okullardan çıkarılan tüm öğrencilerin yeniden kabulünü,

talep etmektedir.

ETUCE Genel Kurulu, bir kez daha, Türk makamlarının, Türkiye'nin onayladığı ve imzaladığı insan hakları ve sendikal haklarla ilgili uluslararası konvansiyonlar, tavsiye kararları ve bildirgelere aykırı olan Anayasa ve yasa hükümlerinin değiştirilmesi dahil, gereken tüm adımları atmasında **ısrar eder**; ve ETUCE'nin üyesi olan TÖB-DER'le dayanışmasını bir kez daha **belirtir**; tüm demokratik kuruluşları, uluslararası ve ulusal öğretmen örgütlerini, demokratik eğitim ve sendikal haklar için verdikleri mücadelede Türkiye öğretmenlerini ve örgütleri TÖB-DER'i desteklemeye **çağırır**." ■

Sharpeville Altılısı İdam Edilmeyecek

Güney Afrika'da 1985 yılından beri hücrelerinde ölümü bekleyerek yaşayan Sharpeville Altılısı'nın idamları son anda durdurularak, ölüm cezaları kaldırıldı. G.Afrika'nın ırkçı Cumhurbaşkanı Botha, dünya ilerici kamuoyunda Sharpeville Altılısı olarak tanınan biri kadın 6 genç siyahın idam cezalarının affedildiğini açıkladı.

Sharpeville Altılısı, 1984 yılında Sharpeville şehrinde polisin siyahlara karşı giriştiği katliam sırasında vurulan belediye başkanının ölümünden sorumlu gösterilerek tutuklanmış ve aleyhlerinde hiçbir somut delilin olmamasına rağmen mahkeme tarafından 1985 yılında ölüme mahkum edilmişlerdi.

Dünya ilerici kamuoyunun girişimleri sonucu idamlarının infazı defalarca ertelenen Sharpeville Altılısı'nın hukuk yoluyla kurtulmalarının imkansız olduğu, Altılı'nın avukatlarından Prakash Diar tarafından geçtiğimiz Haziran ayında dünya kamuoyuna açıklanmıştı. Aynı basın açıklamasında avukatlar, Altılı'nın idamdan kurtulmalarının tek yolunun Cumhurbaşkanı Botha'nın yetkisini kullanmasından geçtiğini, onun için bu yönde girişim ve yaptırımlara derhal başlanmasının gerekliliğini dile getirmişlerdi.

Yakın döneme kadar "siyah halka da zarar verir" bahanesini ileri sürerek G.Afrika hükümetine karşı ekonomik, ticari ve diğer yaptırımlara yanaşmayan kapitalist sistemin önde gelen ülkeleri, sonunda kendi ülkelerinin ilerici kamuoylarının bu yöndeki taleplerini, zoraki de olsa, dikkate alarak çeşitli girişimlerde, yaptırımlarda bulunacaklarını açıklamışlardı. Son olarak Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi idamların fiiliyata geçirilmesinin hemen öncesinde yaptığı bir toplantıda, Amerika ve İngiltere'nin çekimser kalmasına rağmen, Altılı'nın idamlarının durdurulmasını ve davanın düşmesini isteyen bir karar almıştı.

Sonunda baskılara ve yaptırımlara karşı koyamayacağını anlayan Botha, ırkçı rejimine manevra alanı yaratmak, gelen baskıları azaltmak üzere Altılı'yı affetti. Ama Altılı serbest değil. 18-25 yıl arasında değişen hapis cezalarına çarptırılarak hapishanelerde tutuluyorlar.

1984'te yaşanan olayın baş tanığı olarak ifade veren, ama ifadesini daha sonraki süreçte reddeden kişi, Altılı'nın idam cezalarının affedilmesinden sonra yaptığı açıklamada, polisin kendisinden şantaj ve işkenceyle ifade aldığını, bu ifadenin geçersiz sayılmasının gerektiğini bir kere daha belirtti. Bu da gösteriyor ki, ırkçı rejimin denetimindeki mahkemeler Sharpeville Altılısı'nı yargılarken hiçbir somut delile dayanmadan, kendi koydukları yasaları ayaklar altına alarak hareket etmişlerdir, ırkçı rejimin politikaları doğrultusunda davranmışlardır.

Şimdi dünya ilerici kamuoyuna düşen görev, başta Nelson Mandela olmak üzere Güney Afrika'nın hapishanelerinde haksız yere rehin olarak tutulan tüm politik tutukluların serbest bırakılmaları yönünde girişimlerine devam etmektir. ■

Şair Erich Fried Öldü

6 Mayıs 1921'de Viyana'da Yahudi bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen Erich Fried 22 Kasım 1988'de, 67 yaşındayken öldü.

Hitler Almanyası'nın Avusturya'yı ilhak etmesinin ardından Gestapo tarafından gözaltına alınan babasının ve birçok yakınının işkenceler sonucu öldürülmeleri üzerine İngiltere'ye sığınan Erich Fried, yaşamının sonuna kadar İngiltere'de sürgün olarak kaldı.

Kendisini taraf tutan, angaje bir şair olarak tanımlayan Erich Fried, Hitler faşizmine karşı direnişi ve faşizmin milyonların ölümüne sebep olan yıkımının kederini dile getirdiği lirik şiirlerini "*Deutschland*" (1944) ve "*Österreich*" (1945) adlı kitaplarında yayınladı. Vietnam savaşının başlaması üzerine, 1962-66 yılları arasında bu savaş üzerine yazdığı şiirlerini de "*und Vietnam und*" adlı şiir kitabında topladı.

Elli yıla yakın İngiltere'de sürgün olarak yaşayan Erich Fried, şiirlerini her zaman anadilinde, Almanca yazdı. Şimdiye kadar bazı şiirlerinin dışında Türkçeye çevrilmediği için Türkiyeli okurlar tarafından pek tanınmayan Erich Fried'in şiirlerini topladığı kitaplarından bazıları da şunlar: "*Warngedichte*" (1964), "*Zeitfragen*" (1968), "*Die Freiheit, den Mund auf zumachen*" (1972), "*Aufforderung zur Unruhe*" (1972), "*Höre, Israel*" (1974), "*100 Gedichte ohne Vaterland*" (1978), "*Lebensschatten*" (1981).

Aralarında klasiklerler de dahil çeşitli İngilizce eserleri Almancaya çeviren Erich Fried 1965'te Schiller Ödülü, 1973'te Avusturya Devlet Ödülü ve 1987'de de Büchner Ödülü aldı.

"Daimler-MBB Birleşmesi Durdurulsun"

Federal Almanya'nın en büyük tekellerinden ikisi, sanayi mamülleri üreten Daimler-Benz ile silah ve uzay teknolojisine yönelik üretim yapan MBB'nin birleşme görüşmeleri ve ortaya çıkacak süper tekelin üretim için yöneleceği silahlanma programının tartışmaları sürüyor.

Basına yansıdığı gibi bu yeni tekel, F.Almanya'da uzun süredir MBB tekeli tarafından geliştirilmesi için milyarlarca markın harcandığı ve üretime geçildiğinde tekinin 500 milyon marka malolacağı "Jäger 90" adlı bombardıman uçağının ve yeni füze sistemlerinin geliştirilmesini planlıyor. Bu yeni tekel ayrıca ABD'nin "Yıldız Savaşları" projesinin de büyük ortaklarından birisi olma arzusunda.

Avrupa'daki orta menzilli füzelerin imha edildiği, uzun menzilli füzelerde indirimlere gidilmesinin görüşmelerinin başladığı, konvansiyonel silahlarda da karşı çıkılamayacak indirim tekliflerinin yapıldığı böylesi bir dönemde F.Almanya'nın bu iki büyük tekelinin birleşerek silahlanmaya yönelik üretim yapma girişimi tüm demokrasi güçleri tarafından barış hareketinin, son dönemde gelişen yumuşama havasının baltalanması olarak değerlendiriliyor.

Daimler-Benz ve MBB'nin birleşmesinin silahlanmayı tırmandıracak olumsuz işlevinin yanısıra, ortaya çıkacak bu yeni tekelin elinde toplayacağı ekonomik ve politik güçle F.Alman toplumunun her alanına el atma, müdahale etme ve politikaları kendi doğrultusunda yönlendirme gücünde olacağı, böylesi bir gelişmenin ise toplumun genel çıkarlarının tekellere karşı korunması hükmünü içeren Federal Anayasa'nın 14. maddesiyle çeliştiği dile getiriliyor.

Gelişmenin ilginç bir diğer yanı ise, F.Almanya'da küçük ve orta boy işletmelerin hükümetten istedikleri finansman desteklerinin tereddütsüz reddedilmesine karşılık, ortaya çıkacak bu süper tekelin milyarlarca markla finanse edileceği olgusu. F.Almanya'da konumlandırılmış orta menzilli füzelerin imha edilmeye başlanmasını bir türlü sindiremeyen, füzelerin modernize edilmesini canla başla isteyen gerici Kohl hükümetinden başka türlü bir davranış beklemek boşunadır.

Ortaya çıkacak tehlikenin farkında olan demokrasi güçleri, barış hareketi bu birleşmenin önünün kesilmesini istiyor. Alman Komünist Partisi'nin bu doğrultudaki istemleri şöyle:

- Silah üretimi yapan bütün işletmeler devletleştirilmeli, bu işletmelerin parlamento tarafından denetimi mümkün olmalıdır.
- Silah üretimi yapan işletmelerde çalışan işçiler, onların sendikaları, üretim sürecine müdahale etme ve denetleme hakkına sahip olmalıdırlar.
- Federal Parlamento'nun üyeleri, Daimler-Benz ve MBB'nin birleşme girişimini parlamentoda reddetmelidirler. ■

Kazalar Her Zaman Ucuz Atlatılamaz

Avrupa kamuoyu, 1987 yılının Aralık ayında F.Almanya'da meydana gelen ve o zamandan beri kamuoyundan saklı tutulan atom santrali kazasını konuşuyor. Hessen eyaletinde Biblis adlı atom santralinde günlerce süren ve "en güvenilir atom santralleri bizimkilerdir"in rahatlığıyla önemsenmeyen kaza açıklandığına göre, müdahele edilmemiş olsa, dünyanın en büyük atom santrali kazasına sebep olacak boyutlardaymış.

Çernobil atom santralindeki kazayı bir-iki gün geç haber verdi diye diğer bir çok ülkeyle birlikte Sovyet yönetimine demediğini bırakmayan F.Alman yöneticileri ve atom santrallerinin işletmecileri kendi ülkelerindeki santral kazasını, atom santralleri konusunda araştırmalar yapan "Nucleonics Week" adlı bir Amerikan dergisinin yayınlaması üzerine kabullendiler ve kazanın şimdiye kadar duyurulmamış olmasını da endüstri sırlarını açıklamak istememeleri olarak lanse ettiler.

Biblis atom santralindeki kazanın duyulmasından sonra, geçtiğimiz yıl F.Almanya'daki atom santrallerinde beşinde daha çeşitli boyutlarda kazaların olduğu ve bu kazaların da bugüne kadar kamuoyuna duyurulmadığı ortaya çıktı. Biblis atom santralindeki başta olmak üzere diğer benzer kazaların kamuoyundan gizlenmesi, haberin ancak bir yıl sonra ve yabancı kaynaklardan öğrenilmiş olması büyük bir skandal olarak değerlendiriliyor.

F.Almanya'da enerji üretimi alanında en büyük tekel olan ve hemen hemen bütün atom santrallerini denetiminde tutan RWE adlı tekelin şimdiye kadar dünyanın en güvenlikli atom santrallerinin F.Almanya'dakiler olduğu yolundaki görüşünü tehlikeli bir örnekle de olsa boşa çıkaran bu kaza, atom santrali karşıtlarının haklılığını bir kere daha kanıtladı. Atom santralleri üzerine çeşitli dönemlerde raporlar hazırlayıp kamuoyuna duyuran uzmanlar Biblis atom santrali için hazırladıkları raporda bu santralin milyonlarca insanın hayatını bir anda tehlikeye sokacak bir bölgede yapılmış olmasına değiniyorlar, bu atom santralinin 50 km. çevresinde yaklaşık 5 milyon insanın yaşadığını hatırlatarak atlatılan facianın boyutlarına dikkati çekiyorlar. Ama kazalar her zaman böyle ucuz atlatılamaz ki! ■

Çeteler Kurmak Çözüm Değil

Federal Almanya'da "Türkler defolsun", "Yabancılar dışarı", vb. türden duvar yazılarının arkasındaki saldırganlığın özellikle son yıllarda, bu ülkede yaşayan başta Türkiyeliler olmak üzere yabancılara fiili saldırılara dönüştüğü, saldırıların sonucunda insanların yaralandığı, hatta öldüğü bilinen bir olgu.

İşsizliğin boyutlarının büyümesi ve günah tekesi olarak yabancı işçilerin görülmesi, diğer yandan sorunun çözümünü yabancıların kendi ülkelerine dönmelerinde gören politikaların şu ya da bu hükümet döneminde elaltından topluma pompalanması, diğer pekçok olumsuz etkenle biraraya gelince yabancı düşmanlığının tırmanmasına neden oluyor.

Ve politikalarını doğrudan yabancı düşmanlığı temeline oturtan neonazi örgütlenmeler de, onların kontrol ettiği Skinheads (Dazlaklar) ve diğer benzerleri de izlenen genel politikada üzerlerine düşeni yapıyorlar, pratik görevleri yerine getiriyorlar.

F.Almanya'da yabancıların saldırılar sonucu ölmesi, yaralanması, kaldıkları evlerin kundaklanması, işyerlerinin tahrip edilmesi neredeyse hergün basına yansıyan haberler arasında. Yani saldırının boyutu gerçekten büyük.

Birkaç yıl önce Hamburg'da Ramazan Avcı adlı Türkiyeli bir gencin sokak ortasında dazlaklar tarafından öldürülmesinden sonra, Türkiyeli gençler arasında kısa sa kısas türünden örgütlenmelerin başladığı günlük basına yansımıştı. Hamburg'ta başlayan, kendilerini savunma içgüdüsüyle ortaya çıkan, ama karşı tarafın metodlarını baştan kabul edip aynı yöntemi uygulamaya sokan bu gruplar, ya da tabiri caizse çeteler, daha sonra Türkiyelilerin belirli yörelerinde yoğun olarak oturdukları Köln, B.Berlin ve daha birçok büyük ilde de ortaya çıkmaya başladı.

Beşer-onar gencin biraraya gelerek oluşturdukları ve ilk anda savunma gibi masum sayılabilecek işlevleri olan bu çetelerin ileriye dönük değerlendirmesi yapılınca durumun hiç de içaçıcı olmadığı görülebilir.

Birincisi, bu çetelerin mensuplarının sosyal durumları incelendiğinde genellikle işsiz, ailevi problemleri, davranış bozuklukları olan, içinde yaşadığı topluma uyum sağlayamayan, ya da sağlamak istemeyen ve benzeri olumsuzluklar taşıyan gençlerden oluştuğu görülebilir. Bu yapıdaki gençlerin biraraya gelerek oluşturdukları gruplar en basitinden her türlü provokasyona açıktır.

İkincisi, bugün, her türlü olumsuzluğu taşımasına rağmen sadece kendini savunma içgüdüsüyle oluşturulan bu grupların yarın kılık değiştirerek saldırı çeteleri aşamasına gelmeleri tehlikesinin bu grupların doğasında mevcut olmasıdır. Bir noktadan sonra kendilerini bir güç olarak görmeye başlayacak olan bu gençlerin güçlerini sadece kendilerini savunmak için kullanmayacakları, bu gücü güçlü olmanın psikolojik bir yansıması olarak çevreye saldırganlığa yönelik olarak kullanmak isteyecekleri de ortadadır.

Bu tür gelişmelerin uzun vadedeki bir diğer mahzuru ise, F.Alman toplumunun bir kesiminde olan yabancı düşmanlığına karşı Türkiyeliler arasında Alman düşmanlığının tırmanmasına yol açması ve iki toplumun belirli kesimlerinin de olsa karşı karşıya getirilmesi tehlikesini taşımasıdır.

Öte yandan neonazilerin, "dazlaklar"ın fiili saldırılarının sadece yabancılara yönelik olmadığı da bilinen bir başka olgu. Yine sık sık basına yansıdığı gibi onlar, Alman antifaşistlerine, Alman Komünist Partisi binalarına ve üyelerine ve diğer demokrasi güçlerine karşı da çeşitli saldırılarda bulunuyorlar.

Bugün sergilenen senaryo Hitler faşizminin iktidar öncesi ve sonra da egemen olduğu dönemle hemen hemen aynı. O dönemde, günah tekesi yahudilerdi, saldırılar yoğun olarak onlara yönelik oldu. Ama milyonlarca ilerici, demokrat ve komünist de bu fırtınadan nasibini aldılar. Bugün ise günah tekesi başta Türkiyeliler olmak üzere yabancılardır, ama Neonazi örgütlerin, onların kontrol ettikleri lümpen gençliğin, onlara soluk alabilecekleri alanlar yaratacak politikalar güden gerici hükümetlerin ve bu hükümetlerin arkasındaki büyük tekellerin asıl hedefleri topyekün demokrasi güçleridir, barıştan yana güçlerdir, işçi sınıfı hareketidir.

Varolan olgunun altını böyle çizdikten sonra yabancı düşmanlığına olsun, topyekün demokrasi güçlerinin maruz kaldıkları saldırılara karşı olsun, nasıl ve ne ile mücadele edilebileceğinin cevabı ortaya çıkmış olur. Yapılması gereken, bu tür saldırıların nereden geldiği ve kimlere yönelik olduğunun, yabancı düşmanlığının kimler tarafından beslendiğinin bilince çıkarılmasıdır.

Türkiyeli gençlerden bireysel mücadele yöntemini seçenlere ilk başta kavratılması gereken olgu, gelen saldırıların sivri ucunun, bu aşamada kendilerine yönelik olmasına rağmen, saldırılarla hedeflenenin topyekun demokrasi güçleri olduğudur. Ve ikinci olarak da, dazlakların düzenlediği saldırıların bir kabadayılık gösterisi, yabancı düşmanlığının ise tek tek kişilerin kendilerine özgü anlayışları olmadığının; olayın doğrudan doğruya politik olduğunun, bir siyasi anlayışın uzantıları olduğunun anlatılmasıdır.

Daha sonrası ise; doğru örgütlenme ve mücadele etme yöntemlerinin benimsenmesidir. Karşılarındakilerin herhangi bir sokak çetesi olmadığı, bir politik anlayışın vurucu güçleri olduğundan hareketle bu kişilere karşı uygulanacak kaba kuvvetin çözüm olmayacağının anlaşılmasıdır. Tabiri caizse, tek tek sivrisinekleri yok etmek yerine, onların beslendiği bataklığın kurutulması yönünde mücadele etmektir. Bu yönde mücadele eden örgütlenmelerin içinde yer almaktır. ■

nin, suların ve ormanların tüm Sovyet halkının ortak malı ve devletin bölünmez mülkü olduğunu söyleyen Gorbaçov, şöyle devam etti: "Temel üretim araçları da tüm halkın mülküdür. Bundan, mesela Rusya'nın ya da Kazakistan'ın sahip olduğu yeraltı zenginliklerinin, hem bu, hem de diğer cumhuriyetlerin halklarına ait olduğu sonucu çıkar."

SSCB anayasasındaki toprak ve diğer doğal zenginliklerle temel üretim araçları, bankalar ve diğer zenginliklerin bütün halkın mülkü olduğu yolundaki hükümlerin, ülke ekonomisinin tüm ulusların ve halkların çıkarları doğrultusunda tek bir kompleks olarak faaliyet göstermesinin temelini oluşturduğunu söyleyen Gorbaçov, "Sovyet halkının ortak zenginliklerinin bir birlik cumhuriyetinin mülkü haline getirilmesini bir tartışma konusu yapmak, ağır bir teorik ve politik yanılgıdır" dedi.

Mihail Gorbaçov, birlik cumhuriyetlerinin karşılıklı bağımlılığı konusunu da etraflı şekilde ele aldı ve son zamanlarda Tallinn'de sık sık ileri sürülen, getirilenden daha fazlasının götürüldüğü şeklindeki görüşü reddetti: "Tartışılmakta olan sorunlar bölgesel işbölümü ilkelerini uygulama ve ekonomik entegrasyon süreçlerini derinleştirmede tutarlı olma gereğine işaret etmemizi getiriyor. Ekonomik olarak ayrılma girişiminin çok olumsuz sonuçları olacaktır. Estonyalı yoldaşlarımızın sorusu üzerine, Estonya örneğinden hareketle durumu inceleyelim. Bu Cumhuriyet, muazzam bir gelişme göstermiştir, Estonyalılar çalışkan insanlardır, bunu pekçok kez söyledik. Ekonominin dalları arasındaki dengeyle ilgili rakamlara bakılırsa, Estonya ekonominin 79 dalında ürün ihraç ve 99 dalında da ürün ithal etmektedir. Geçen yılki toplam ihracat-ithalat tutarı bugünkü fiyatlarla 5,5 milyar Rubleydi.

Estonya'nın diğer cumhuriyetlerle karşılıklı bağlantısı böyle bir genişliktedir. Hem doğal, hem tarihi objektif nedenlerle, ekonomisi petrol ürünleri, demir ve diğer metaller, çeşitli türde makine ve donanım, kimya ürünleri ithaline dayanmaktadır. Bütün bunlar olmadan, ekonominin karşılıklı bağlılık gösteren tüm dallarının, Cumhuriyetten yapılan ihracatın ithalatı geçtiği dallar dahil tüm dallarının işlemesi mümkün değildir. Estonya'nın hammaddeleri çoğu zaman dünya piyasa fiyatlarının altında fiyatlarla aldığı, bütün dünyada bunlar için dövizle ödeme yapıldığı unutulmamalıdır.

Bunları söylerken hiçbir şekilde kimseyi suçlamak ya da incitmek niyetinde değilim. İç ticari devir aynı temelde yürütülmekte, tüm diğer cumhuriyetler aynı şartlarda faaliyet göstermektedir. Bununla birlikte bu alandaki durumu bilmek hepimiz için yararlı olacaktır.

Estonya'nın ihracatı ve ithalatı, bölgesel işbölümünü yansıtmaktadır. Estonya diğer cumhuriyetlere hafif sanayi ve radyo mühendisliği sanayii, konfeksiyon ürünleri, taze ve konserve balık, ev eşyaları ve kültürel ürünler sağlamaktadır. Bu arada tükettiği şekerin tümünü, bitkisel yağ, sebze ve meyvaların büyük bir kısmını diğerlerinden almaktadır.

Estonya çoğunlukla, daha yüksek kâr getiren mamül mallar üretmektedir. Cumhuriyette hafif sanayiin payı, %23'tür ve gelişimi için merkezi olanlarla birlikte hatırı sayılır ölçüde kaynak yatırımı yapılmıştır. Bunun haklı nedenleri vardı: Estonya'nın bu alanda gelenekleri, uzman ve yetişkin kadroları vardı. Bir başka deyişle işbölümü tarihi gelişim sürecinde oluşmuştur ve Birlik, mevcut olanaklardan yararlanmak istemektedir. Bunun nasıl dikkate alındığına bakalım. Estonya'nın hafif sanayi dallarının yeniden kurulması sırasında, daha fazla ithal donanım buraya gönderilmiştir ve bu şimdi Cumhuriyetteki tüm hafif sanayi donanımının %50'sini oluşturmaktadır, Sovyet topraklarının geri kalan bölümünde ise bu oran %37'dir.

Estonya'nın hayvancılık alanındaki uzmanlığı ise iklim koşulları ve tecrübe yönünden ekonomik bakımdan yerindedir. Bu hem Cumhuriyet, hem de Birlik yararınadır. Birçok gösterge açısından sonuçlar iyidir. Bunun yanısıra, halk tahıl ihtiyacının %43'ünü ithal yoluyla sağlamaktadır. Bu yıl Estonya felaket getiren yağmurlardan etkilendi, tarladaki ürünler zarara uğradı. Normal hasatta elde edilen 1,2 milyon ton yerine sadece 600 bin ton tahıl elde edildi. Bu durumda Birlik yardımcı olacaktır ve bu doğru bir davranıştır, insanın kendi halkını kötü durumda bırakması mümkün müdür? Aynı şekilde Rus Federasyonu'nun tahıl yetersizliği çeken bölgeleri de yardım almaktadırlar.

Estonya'nın kamusal tarım üretimi için yapılan yatırımlar geçen 20 yılda yıllık olarak ekilen her 100 hektar toprak için 13 bin 200 Rubleye varmıştır, ki bu ülke ortalamasından 2,8 kat fazladır. Ama bu durumun haklı nedeni vardır, her cumhuriyetin doğal koşullarını, tarihi olarak uzmanlık dallarını, gelişme düzeyi ve tecrübesini dikkate alarak üretebileceği kadar çok üretebilmesine imkan sağlayan işbölümünün bir örneğidir.

Geleceğimiz Birlik Cumhuriyetleri arasındaki ilişkilerin zayıflamasında değil, işbirliğinin sağlamlaştırılması ve genişletilmesinde yatmaktadır. Bu, daha iyi çalışılan yerde daha çok şey elde edilmesi gerektiği düşüncesini de dışlamaz."

Fakat kimsenin, mal temini alanındaki bir iyileşmeyi Birlik ve cumhuriyet fonlarına yapılan teslimlerde bir azalma pahasına gerçekleştirmesinin düşünülemeyeceğini belirten Gorbaçov, "sosyalist bir toplulukta yaşıyoruz ve yolumuz, mevcut mekanizmayı iyileştirmek ve mükemmelleştirmek, söylediğimiz gibi, ilişkileri uyumlaştırmaktır" dedi.

Sözkonusu kararların alındığı atmosferin görmezden gelinmemesi gerektiğini, bunun sırf Estonya'ya ait bir fenomen olmadığını, kendisini şu ya da bu derecede diğer cumhuriyetlerde de gösterdiğini, bu yüzden ilke meselesi olarak ele alındığını belirten Gorbaçov, görüşünü şu ya da bu organa götürmek yerine, onu dayatma çabalarının kabul edilemeyeceğini belirterek, "bu nedenle bu sürecin normal işleyişini bozmak için çaba gösterenleri, demokratik süreçler çerçevesinde durdurmak istiyoruz" dedi ■

Partiiçi Demokrasi Üzerine Engels

SBKP MK'nın aylık teorik yayın organı ***Komünist*** *dergisinin 1988/2 no'lu sayısında* ***Prof. Dr. Rem Blum****'un partiiçi demokrasi konusunu işleyen yazısı,* ***STP*** *dergisinin ekinde (1988/5, Almanca) kısaltılarak ve ve STP'nin eklediği ara başlıklarla yayınlandı. Aşağıda STP'de yer alan metnin aynen çevirisini veriyoruz.*

Demokratikleşme süreci Sovyet toplumunun devrimci yenilenmesinin anahtarı olarak beliriyor. Demokrasi daha da derinleşmedikçe, ülkedeki tüm işlerin çözüm ve kararlaştırılması geniş kitleleri kapsamadıkça, toplumsal özyönetim ve özdenetim biçimleri hayata geçirilmedikçe, eleştiri ve aleniyet gelişmedikçe durgunluk görünümleri tam anlamıyla aşılamaz, başlayan yeniden yapılanmanın başarısı düşünülemez.

İşte bu nedenle bugün demokrasi, bu arada partiiçi demokrasi üzerine bilimsel çalışma elzemdir. Bunun yasa ve ilkeleri bilimsel sosyalizmin kurucularının mirasında gösterilmiştir.

İLLEGALİTEDE VE LEGAL FAALİYETTE PARTİNİN DEMOKRATİZMİ

Karl Marx ve Friedrich Engels'in komünistlerin partiiçi faaliyetlerinin özgül sorunlarını tüm yönleriyle işlemeye imkânları olmadı. Bu anlaşılır bir şeydir. Onların teşvikiyle kurulan Komünistler Birliği, 1848-49 devriminin fırtınalı olayları içinde etkin bir örgüt rolü oynamaktan henüz yoksundu. I. Enternasyonal, faaliyetinin tüm önemine rağmen parti değil, bir "işçi birliği" idi. Öte yandan Marx ve Engels'in ancak hayatlarının son dönemlerinde sosyal demokrat partiler doğdu ve işçi sınıfının bağımsız örgütleri olarak faaliyete geçtiler. Buna ilaveten, bu partilerin çoğu çok özel illegal ve yarı legal koşullarda çalışmak zorundaydı.

Aslında Engels, o zamanki uluslararası işçi hareketinin giderek öncü gücü haline gelen Alman sosyal demokrasisinin gerçek yükselişini gözleme imkânını ancak yaşamının son beş yılında bulmuştu. Fakat Alman sosyal demokrasisinin bu nispeten özgür kısa faaliyet dönemi dahi işçi sınıfının kitlesel partisinin hareket tarzı, yöntem ve faaliyet biçimleri üzerine, parti üyelerinin geniş kitlesinin aktifleşmesini teşvik edecek, onları sosyalist olarak eğitecek ve örgütlerinin gerçek sahibi haline dönüştürecek Marksist ilkelerin gerçekleştirilmesini mümkün kılacak şartların parti içerisinde yaratılması üzerine düşünmek için ona zengin malzeme sundu.

Marx ve Engels gibi böylesine sosyal ve hümanist düşünen insanlar için demokratizmin özgür insan faaliyetinin temel ilkesi olarak tanınması, uyrukluğun ve otoriteye inancın her türünden nefret, kendi hayat konumlarının herhangi bir kişi kültüyle mutlak bağdaşmazlığı, insanlık onuru duygusu kadar doğaldı. Marx ve Engels'in gizli komünist topluluğuna katılmalarının, bizzat Marx'ın belirttiği gibi, "ancak tüzüklerden otorite hurafesini teşvik edecek her şeyin çıkartılması şartıyla (gerçekleştiğine)"[1] işaret etmek yeter. Marx ve Engels'in görüşüne göre illegal partinin ya da illegal Birlik'in dahi çalışması mümkün olduğunca seçime, kolektif müzakereye ve görevlilerin sıkı denetimine dayanmalıdır. Nitekim altında Engels'in de imzası bulunan Komünistler Birliği'nin tüzüğünde şöyle denir: "Yerel ve merkezi organların üyeleri bir yıllığına seçilir, yeniden seçilebilir ve seçmenleri tarafından her an azledilebilirler."[2] Tartışmaların yürütülme tarzına ilişkin özel bir tüzük maddesi vardı.

Engels, partinin illegal şartlar altındaki —despot bir rejime karşı "askeri" mücadele dönemindeki— faaliyeti ile legal şartlardaki faaliyetini kesin olarak ayırmıştı. Birinci durumda partiiçi demokrasi ister istemez sınırlı olmak zorundadır. Daha sonraları, Bolşevik Partisi'nin yaratılması ve sağlamlaştırılması için mücadele yıllarında, Vladimir Lenin gerçi derin illegalite şartlarında faaliyet gösteren parti için demokratizmin sınırlandırılmasının kaçınılmaz olduğuna işaret etmişti, ama aynı zamanda mümkün olduğunca fazla aleniyetin zorunluluğunu da vurgulamıştı. 1903'de şöyle yazıyordu: "Sekter yuvar yapısının geleneklerine son vermenin ve —**kitlelere** dayanan bir partide— şu şiarı kararlı şekilde yerleştirmenin zamanıdır: **Daha çok ışık!** Parti **her şeyi** bilmelidir..."[3] İllegalitede, sıkı gizlilik koşullarında da Lenin partiyi bir gizli "tarikat" olarak değil, proletaryanın mücadele örgütü, onun kitlelerle sıkı şekilde bağlanmış öncüsü olarak gördü.

İllegal örgütlerde merkeziyetçilik sorunu zorunlu olarak ön plana çıkar. İllegal olarak faaliyet gösteren partinin saflarında parti disiplinini ve birliğini tehdit eden politik davranışlara izin verilemez. Sınıf karşıtı, bu tür davranışları dayatır ve bu durumda bunlara karşı politik-ideolojik mücadele örgütün kendi varlığını korumasının bir aracıdır. Bu nedenle illegalitede etkinlik gösteren bir parti önderliğinin kendi saflarının sağlam birliği için kararlı mücadelesinin ön plana çıkması çok doğaldır.

Partinin nihai hedef uğruna verdiği mücadelenin yürütülebilmesi için illegalitede demokrasinin sınırlandırılmasını gerekli kılan aşırı şartlar, partinin legal faaliyete geçmesiyle kural olarak ortadan kalkarlar. Parti, legaliteyi kazanınca, yegâne varoluş ve gelişmesi üyelerinin azami aktivitesine bağlı olan, kendi kendini örgütleyen, demokratik bir kurum olarak işleme imkânına kavuşur.

Parti normal çalışma koşullarını elde edince haklı olarak artık bir kitle partisi olmak ve kitlelere dayanmak için çaba gösterir. "Milyonların partisi bir kaç yüz kişilik bir tekkeden tamamen farklı bir disipline sahiptir."[4] Böylesi koşullarda partiiçi demokrasi öncelikle, parti

üyeleri, en başta da genç parti üyeleri onsuz parti hedeflerinin aktif ve girişken militanları haline dönüştürülemeyecekleri için zorunludur.

PARTİİÇİ ELEŞTİRİ ÖZGÜRLÜĞÜ

Friedrich Engels I. Enternasyonalde demokratik ilkeleri işçi hareketi içerisinde geliştirecek bir çizgiyi kararlıca uyguladı. Marksizmin kurucularının ilk uluslararası işçi örgütü içerisindeki faaliyetlerinin ana doğrultularından birini sekterliğe ve komploculuğa karşı mücadele oluşturdu. Çünkü Marx'a göre bu tür birleşmeler, "proleter hareketin gelişimiyle çelişki (halindedirler), zira bu topluluklar işçileri eğitmek yerine, onları girişkenliklerini engelleyen ve bilinçlerini yanlış yöne sevk eden otoriter ve mistik yasalara tabi kılarlar."[5] Marx'ın bu fikirleri, basın ve toplantı özgürlüğü olmaksızın işçi hareketinin mümkün olmadığını yazan Engels'ten tam bir destek buldu, çünkü "bu özgürlükler (olmaksızın) işçi hareketi kendi başına hareket edemez; bu mücadelede işçi hareketi kendi yaşamı için zorunlu olan unsur uğruna, solumak için muhtaç olduğu hava uğruna mücadele eder".[6] Dolayısıyla Marx ve Engels Uluslararası İşçi Birliği'nin demokratik ilkeler temelinde yönetilmesi ve "yerel inisiyatif ve bağımsızlığa en büyük hareket alanı"[7] tanınmasını tüm güçleriyle savundular.

Engels'in kendi döneminde Alman sosyal demokrasisinin geçen yüzyılın sonlarına doğru mücadele ve parti inşası alanındaki tecrübeleri ışığında yazdığı şeyler bugün de geçerlidir. Komünistlere, hangi ülkede faaliyet gösterirse göstersinler, sosyal ilerleme mücadelesinde seleflerinin kazandıkları tecrübeleri kibirli, yukarıdan bir edayla horlamak tamamen yabancıdır. Bilindiği gibi Lenin, yeni tipte partiyi yarattığında diğer ülkelerdeki işçi sınıfının ve partilerinin doğrudan devrimci pratiğine sürekli başvurdu ve Avrupa sosyal demokrasisinin politik tecrübelerini tahlil etti.

Friedrich Engels'in partiiçi demokrasi sorunsalı ile ilgili teorik mirası SSCB'de uzun bir süre tabiri caizse gölgede kaldı. Oysa SBKP ve ülkede fiilen gelişmekte olan demokratikleşme süreci, komünistlerin bugünkü kuşağından Engels'in öğüt ve tavsiyelerini, tabii aradan geçen yüz yıl içinde ortaya çıkan yeni gerçekleri de gözönünde tutarak büyük bir dikkatle incelemelerini ve bundan yaratıcı bir şekilde yararlanmalarını talep etmektedir.

SBKP'nin bir dizi önemli organında otoriter, emre dayalı çalışma üslubu, yetki hiyerarşisi, sadece en tepedeki yönetim karşısında değil, ayrıca bölge ve şehir düzeyindeki her görevli karşısında da alınacak tavrın âdeta ödeve dönüşmüş bir unsuru olarak dayatılan hürmet, belirli bir dönem egemen oldu. Hürmet otoriteyle karıştırıldı. Böylesi bir üslup, Marksist partinin demokratik yapısına, Lenin tarafından oluşturulan Bolşevik gelenek ve ilkelere tamamen aykırıdır. Bu üslubun sosyalist ve demokratik temellere dayalı, iç dinamiğe sahip bir örgütte yeri yoktur. Engels şöyle yazıyordu: "Ve insanların parti memurlarına —kendi hizmetkârlarına— sonu gelmez bir itinayla davranmayı ve onların önünde eleştirici değil, yanılmaz bürokratların karşısındaymış gibi itaatkâr durmayı artık bırakmaları da gerekiyor."[8]

Gelişmeye ve mükemmelleşmeye, yenilenmeye ve yaratıcılığa yönelmiş, yani (alışılmış, önceden programlanmış bir faaliyet anlamına gelen "yeniden üretkenlik"ten farklı olarak) muhtevalı bir "üretkenlik" kavramıyla tanımlanan her şeye yönelmiş her canlı örgüt, konuşma, tartışma ve eleştiri özgürlüğü olmaksızın var olamaz.

Devrimci eleştiri mevcut düzenin derinde yatan temellerini hedefler ve bu yüzden zorunlu olarak müsamahasızdır. Marx'ın belirttiği gibi, "acımasızlık bütün eleştirilerin ilk şartıdır..."[9] Elbette biçimde değil, her şeyden önce özde, uygulamada, muhtemel bir durgunluğun en önemli sebeplerinin açığa çıkartılması çabasında, önceden tespit edilmiş bir ölçüden bağımsız olmada acımasızlık. Böylesi bir eleştirinin küfürle ilgisi yoktur ve olamaz. Marx, gerçek eleştiriyi küfür biçimindeki eleştirinin doğrudan karşısına koyar.

Çeşitliliği kapsamayan birlik anlayışı, birliğin düşüncenin tek biçimliliğine, düşünce eşitliğine indirgenmesi, aslında parti yaşamında olumsuz eğilimlerin kaçınılmaz hale gelmesine yol açar, onun kendini sürekli geliştiren örgüt olarak etkinliğini köstekler. Lenin Kasım 1906'da şöyle yazıyordu: "**Eylem birliği, tartışma ve eleştiri özgürlüğü**— bizim tanımlamamız böyledir. En ilerici sınıfın demokratik partisine ancak böylesi bir disiplin yaraşır. İşçi sınıfının gücü örgüttür. Yığın örgütü olmaksızın proletarya hiçtir. Örgütlenme her şeydir. Örgütlülük eylem birliğidir, pratik davranış birliğidir." Ve devamla: "Bu yüzden proletarya tartışma ve eleştiri özgürlüğü olmayan bir eylem birliğini tanımaz."[10]

Aynı şey X. Parti Kongresi'nde (1921) kabul edilen "Parti Yapısı Sorunu Üzerine" kararın 19. maddesinde dile getiriliyordu: "**Çalışma yöntemleri**, her şeyden önce tüm önemli sorunların geniş müzakeresi, bu sorunların tam bir partiiçi eleştiri özgürlüğü ortamında tartışılması yöntemleridir, bu sorunlar üzerine herkesi bağlayan parti kararları alınmadıkça tüm parti kararlarının kolektif olarak oluşturulması yöntemleridir."[11]

Partiiçi eleştiri özgürlüğüyle ilgili olarak Engels de hiç bir tereddüt göstermez. Şöyle yazıyordu: "İşçi hareketi mevcut toplumun en sert eleştirisine dayanır, eleştiri onun için hayati bir unsurdur, işçi hareketi kendi kendini eleştiriden nasıl uzak tutmak, tartışmayı yasaklamak isteyebilir? Peki başkalarından kendimiz için söz özgürlüğünü sırf onu kendi saflarımızda yeniden kaldırmak için mi talep edeceğiz?"[12] Evet, eleştiri ve özeleştiri iktidardaki bir parti için çok daha gereklidir, gerçekten hayati öneme sahiptir. Bu, eksiklik ve ihmalkârlıklara karşı mücadelede onun ana silahı, kendi faaliyetleriyle ilgili özdenetimin ve emekçilerle olan ilişkisinin sürekli bir biçimi, partiye kazanımları soğukkanlılıkla değerlendirme ve nerede neyin düzeltilmesi gerektiğini açık olarak tanıma imkânı veren bir biçimidir. SBKP

XXVII. Kongresi'nin ilkesel doğrultusu da işte tam budur.

Parti faaliyetinin başarısı şüphesiz birlik olmadan mümkün değildir. Dahası, bu başarı temel değerler sistemiyle, temel teorik ilkelerle ilgili fikir birliği olmaksızın mümkün değildir. Ama bu birlik, Marksist öğretinin tüm özünden anlaşıldığı üzere, ancak düşüncesizce itaat yerine yaratıcı bir düşünsel çalışmanın söz konusu olması halinde durgunluğa yol açmaz. Parti, diyordu Engels, içerisinde çeşitli nüanslar barınmıyorsa varlığını sürdüremez. Engels'in vurguladığı gibi, "diktatörlüğün belirtisinden bile"[13] kaçınılmalıdır.

Bir duruma daha dikkat çekmek gerekiyor. Marksizmden hareket eden işçi hareketinin bilimsel olma iddiası nedensiz değildir. Fakat bilim —ve bu Engels için kesin bir hakikatti— özgür görüşme, tartışma ve eleştiri olmaksızın gelişemez. Bilim özü gereği demokratiktir.

BASIN VE PARTİİÇİ DEMOKRASİ

Engels'in partiiçi demokrasinin gelişmesinde basının rolü üzerine fikirleri dikkate değer. Engels, işçi sınıfı partisinin "program ve kabul edilen taktik **dahilinde** partinin her bir adımına karşı çekinmeksizin muhalefet yapabilecek ve parti kurallarının sınırları dahilinde program ve taktiği de serbestçe eleştirebilecek"[14] bir basına ihtiyacı olduğuna işaret etmişti.

Tali durumlardan ve herhangi birinin madrabazlıklarından bağımsız olan, kelimenin gerçek anlamında böylesi bir parti basını, parti içerisindeki tüm meseleleri eleştirel denetimi altında tutacak, tüm parti üyelerinin parti normlarına uymalarını sağlayacak, aleniyetin ve parti içi demokrasinin gelişmesinin etkin bir aracı olacak ve aynı zamanda her türlü putlaştırma görünümlerine ya da kişisel ihtiraslara karşı panzehir olarak işlev görecek durumdadır. Partinin her yönüyle demokratikleştirilmesinde Engels'in bu tavsiyesinin gerçekleştirilmesi güncel bir önem kazanıyor, çünkü demokratik süreçte keyfi sınırlama ve istisnalar sürecin bu niteliğini zaafa uğratır. Lenin'in "Ne Yapmalı?" eserinin de, parti üyelerine dayanan bir denetim mekanizmasının gerekliliği fikrini içermesi de dikkate değer. Lenin, "tüm politik arenanın tıpkı seyircilerin karşısındaki bir tiyatro sahnesinde olduğu gibi herkesin gözü önünde durduğu" demokrasi ve politik özgürlük şartları altında yaşayan bir ülkeyi örnek gösterir ve şuna işaret eder: Böylesi şartlar altında herkes "şu veya bu politikacının belli bir tarzda başladığını, belli bir gelişme gösterdiğini, hayatın zor bir anında şöyle ya da böyle davrandığını, tamamen belirli özelliklerinden dolayı sivrildiğini bilir —ve tabii bu nedenle **tüm** parti üyeleri böyle bir adamı tam bir vukufla belli bir parti görevine seçebilir ya da seçmeyebilir... Tam aleniyet ve seçim işleyişiyle 'doğal arınma' ve genel denetim, her yöneticinin eninde sonunda hakettiği yeri almasının, kendi gücü ve yeteneklerine en uygun düşen işi üstlenmesinin, yanlışlarının tüm sonuçlarına bizzat kendisinin katlanmasının ve herkesin gözü önünde hatalarını görebilme ve bundan kaçınabilme yeteneğini kanıtlamasının güvencesini verir."[15]

Engels'in, partinin geçmiş tecrübeleri üzerine eleştirinin önemine ve eleştirinin bugüne ve geleceğe yönelik ders çıkarma amacıyla uygulanmasına işaret etmesi de olağanüstü günceldir. Engels şöyle yazmıştı: "Partinin kendi geçmişini ... eleştirmesi ve böylece daha iyisini yapmayı öğrenmesi bence mutlak olarak gereklidir."[16] Engels'e göre böylesi bir eleştiri sınırlandırılmamalıdır. Partinin geçmişteki faaliyetinin tek bir alanı için bile tabu olmamalıdır.

En üst parti makamlarının eski kararlarına yapılan hiçbir atıf da geçmiş faaliyetlerin şu ya da bu yönünün eleştirel görüşülmesine ve mahkum edilmesine engel olmamalıdır. Engels bu konudaki fikirlerini gayet açık dile getirmişti: "Kongre kararı özür değildir. Eğer parti kendini bugün dahi eski, rahat barış döneminde alınmış kongre kararlarına bağlamak istiyorsa, kendi kendini zincire vuruyordur. Canlı bir partinin üzerinde hareket ettiği hukuk temeli sadece kendi kendini türetmemeli, ayrıca her zaman değiştirilebilir olmalıdır... Bir parti ... yasalarını sadece canlı, sürekli değişen ihtiyaçlarında aramalıdır. Fakat parti bu ihtiyaçlarını artık katı ve ölü olan eski kararlarına tabi kılmak isterse, kendi mezarını kazar."[17]

Uluslararası işçi hareketinin zengin tarihinde ve iktidarda bulunan partilerin politik faaliyetlerinde biriken tecrübeler doğal olarak bilimsel sosyalizmin teorik mirasında düzeltmeleri beraberinde getiriyor. Fakat bir şeyden tereddüt edilemez: Engels'in partiiçi demokrasi üzerine düşünceleri hayret uyandıracak ölçüde canlı bir yankıya sahiptir ve bugünkü yaşamın pekçok pratik görevinin çözümüne, her şeyden önce sosyalist toplumun, bizzat partinin çalışmasının ve yaşamının daha da demokratikleştirilmesine teorik bir temel sunmaktadır. ■

1) K.Marx/F.Engels, *Werke* (Tüm Eserleri), c.34, s.308
2) *age*, c.4, s.598
3) Vladimir I. Lenin, *Werke* (Tüm Eserleri), c.7, s.106
4) K.Marx/F.Engels, *Werke* (Tüm Eserleri), c.38, s.448
5) *age*, c.17, s.655
6) *age*, c.16, s.77
7) *age*, c.17, s.640
8) *age*, c.38, s.35
9) *age*, c.34, s.48
10) Vladimir I. Lenin, *Werke* (Tüm Eserleri), c.11, s.314
11) *Kongrelerde, Parti Konferanslarında ve MK Plenum Toplantılarında Alınan Kararlarda Sovyetler Birliği Komünist Partisi*, Moskova, 9. basım, c.2, s.327, (Rusça)
12) K.Marx/F.Engels, *Werke* (Tüm Eserleri), c.37, s.328
13) *age*, c.37, s.440
14) *age*, c.38, s.517
15) Vladimir I. Lenin, *Werke* (Tüm Eserleri), c.5, s.495
16) K.Marx/F.Engels, *Werke* (Tüm Eserleri), c.38, s.510
17) *age*, c.34, s.418

SOLDAKİ BOŞLUK

(Baştarafı 1. sayfada)

kelci sermaye mihraklarının Türkiye laboratuvarında bugün 55 milyon insan kobay durumuna getirilmiştir, ekonominin inisiyatifi, direksiyonu tümüyle IMF'nin, Dünya Bankası'nın, OECD'nin ve benzeri kuruluşların elindedir. Türk tekelci sermayesi de kaderini tümüyle bu merkezlere bağlamıştır. Onların ise ne yaptıkları zaten başından beri pek belliydi, şimdi ise ne yapamayacakları da daha iyi anlaşılmaktadır.

İşte bu nedenle, Türkiye'nin kaderine hükmeden dış ve iç merkezlerin uzun erimli gayretleri ekonomik alandan çok, politik alandadır. Bu gidişin sosyal patlamaları getireceği bilindiğinden yapılan politik hazırlıklar baskı ve zoru kalıcılaştıracak yeni yeni düzenlemelere gitmek noktasında yoğunlaşmaktadır.

Biz ülkenin sol güçleri olarak karşı karşıya bulunduğumuz gerçekleri bütün boyutlarıyla ve vahimliğiyle görmek zorundayız. Geleceğe dönük boş hayallere kapılmaktan, "Türkiye uygarlaşıyor, demokratikleşiyor, bir Avrupa ülkesi olmaya doğru gidiyor" diye pembe tablolar çizmekten halka hayır gelmez. Çünkü bizatihi bu pembe tabloları çizen Evren-Özal rejiminin kendisidir. Aynı oyalamacaya, aynı avuntulara ortak olmak halkın yanıltılmasında pay sahibi olmak anlamına gelir.

Solun işlevi ve varoluş nedeni ise burjuvaziye işbirliği elini uzatmak değildir. Bunu sosyal demokrasi zaten yeterince yapmaktadır. Solun varlık nedeni, burjuvazinin umut vaatlerini halka taşımakta rol oynamak değil, halkın bizzat kendisinin umut olduğunu halka gösterecek politik adımları atmak ve ülkenin siyasal yaşamında marjinal olmaktan çıkıp, güç dengelerinde söz sahibi haline gelecek bir politik güç durumuna yükselmektir; halk ve demokrasi güçlerinin potansiyelini, siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel mücadele alanlarında mobilize etmektir, dinamiğe dönüştürmektir.

Ülkenin politik hayatı gerçekten ibret verici bir durumdadır. Ana sosyal demokrat partinin muhalefet diye yaptığı Özal'ı Evren'e şikâyet etmektir. Muhalefetteyken de demokratikleşme mücadelesi verilerek, demokratik hakların kazanılması mümkünken, sosyal demokrasi bunu kendi muhayyel iktidarına ertelemiş durumdadır. B.Ecevit Evren'e çağrıda bulunarak Anayasanın demokratik yönde değiştirilmesi ve bir toplumsal uzlaşmanın sağlanması için aracılık yapmasını niyaz etmektedir. Dahası da, demokratikleşme yolunda muhalefetin gücünü göstermek bir yana, rejimin antidemokratikleşme adımlarına sosyal demokrasi yeşil ışık yakabilmektedir. Devlet eliyle paramiliter sivil örgütlenme projesi getirildiğinde, her iki sosyal demokrat parti de bu adımı prensip olarak kabul etmekte, sadece detayda bir takım öneriler getirmektedir.

Çok açıktır ki, sol, ülkede siyaset sahnesine çıkmadan, kendi tüm güçlerini birleştirmeden ülkenin demokratikleşmesi yolunda da kayda değer bir adım atılamayacaktır.

Sol güçler yasal siyaset alanını boş bıraktıkları, bu doğrultuda adım atamadıkları müddetçe, eksiklik her geçen gün telafisi daha da zorlaşan bir kayıp niteliği taşıyacaktır. Siyaset sahnesinin solunda geniş bir boşluk vardır. Bu boşlukta darmadağınık sol güçlerin kendi kendilerini küçük birimlerle, dar siyasi çalışmalarla avutmaları boşluğun devamını getirmektedir. Bu boşluk sürdüğü müddetçe demokratik hakların koparılıp alınması da mümkün olmayacaktır.

12 Eylül'den bu yana 8 yıl geçtikten sonra bile, —üstelik de halkın o günden beri çektiği ıstıraplar her geçen gün daha da şiddetlenirken— gelecek yıl yapılacak cumhurbaşkanlığı seçimlerinde halkın önüne Evren ile Özal'dan birisini tercih etmek "alternatifinin" konulmuş olması, ülkemizin demokrasi konusunda ne denli yaya kaldığının, yüzde otuzluk oy potansiyeline sahip sosyal demokrasinin ne denli acz içinde bulunduğunun acı bir göstergesidir.

Demokrasiyi yokedenlerin başını çeken kişilerle mi demokrasiye geçilecektir? Demokrasiyi isteyen herkesin bu durumu acıyla, kaygıyla ve tepkiyle görmesi, kavraması gerekmektedir.

Bizce durumdan asıl ders alması gereken bizzat solun kendisidir. 8 yıldır ne denli ağır baskılarla karşılaşmış bulunursa bulunsun, halen de ne denli terör altında tutulursa tutulsun, bu elverişsiz koşullar solun kendisini derleyip toparlayamamasının, içinde bulunduğu kısırlığı ve yeteneksizliği yırtamamasının mazereti olamaz.

Kapitalizme son verip, sosyalizmi kurmak gibi köklü ve temel hedeflere layık olabilmek için, ona namzet hale gelebilmek için, her şeyden önce güncel demokrasi mücadelesinde, emekçilerin koşullarını iyileştirme mücadelesinde başarılı olabilmek, ciddi mevziler kazanabilmek ve bu yetilerini kitlelere kanıtlamak lazımdır.

Bu beceriksizliği ve dağınıklığı yırtmanın yolu yasal örgütlenme ve solun hem birliğini hem de birlikteliğini sağlama adımıyla açılabilir. Solun geniş kesimlerini kucaklayacak yığınsal bir partinin yaratılması, bu partinin kendi dışındaki tüm sol politik güçlerle kalıcı bir işbirliğini yaratması, tüm demokratik örgüt ve akımlarla eylem birliği içinde halkın en ileri, en örgütlü kesimlerinden başlayarak geniş yığınların mobilizasyonunda tayin edici rolü oynaması, politik solun artık ertelenemeyecek, ertelenmesine de artık mazeret getirilemeyecek en ivedi görevidir. ■

SHP'DE TOPUZ HAREKÂTI

(5. sayfadan devam)

değil, solun kendisiyle kazanılmıştır.

Aslolan budur. Aslolan oy ve seçim hesaplarıyla, ya da SHP içiyle oyalanmak değildir, solun kendi bağımsız yasal partisini ve dolayısıyla birliğini sağlayacak, kitleleri aktifleştirecek ve aynı zamanda demokrasi mücadelesini daha ileriye götürecek, bunu sosyalizm hedefine bağlayabilecek Marksist partinin yaratılmasıdır. ■

Açlık Grevi Terörizmi!

SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, cezaevlerinde sürmekte olan açlık grevlerinin terörist bir kimliğe büründüğünü söyleyerek, parti teşkilatlarının ve SHP'li milletvekillerinin açlık grevlerinden uzak durmalarını istedi. Böylece hapishanelerdeki insanlık dışı uygulamalara karşı baskıları, kısıtlamaları bir nebze olsun hafifletebilmek amacıyla yüzlerce tutuklunun seslerini duyurabilecek, kamuoyu yaratabilecek bir araç olarak başvurdukları aç kalma eylemi, dünya siyasi tarihinde ilk kez bir sosyal demokrat liderin ağzından terörizm olarak nitelenmiş oluyordu.

Şayet böyle bir demeci Evren veya Özal vermiş olsaydı, böyle bir değerlendirmeyi tam da onların meşreplerine uygun bulurduk. Nitekim Özal ve bakanları yabancı siyasilere, gazetecilere hapishanedekilerin terörist olduklarını sık sık yineleyip durmaktadırlar. Özal son Fransa gezisinde siyasi tutuklularla ilgili olarak bir gazetecinin sorduğu soruya siyasi nedenlerle hapiste bulunanların sayısının 55 bin olduğunu, bunların ancak 3 bin kadarının siyasi sayılabileceğini, diğerlerinin ise terörist olduklarını, adam öldürmüş, banka soymuş olduklarını söylemiştir. Ama Özal dahi daha ileriye gidememiş, sadece yanında getirdiği birkaç mektubu okuyarak, yapılan açlık grevlerinde tutuklu ve hükümlülerin kendisinden telefon istediklerini söylemiş, Türkiye'de binlerce köy bile telefonsuzken ben onların hücrelerine nasıl birer telefon koyayım, diye demagoji yapmıştır.

Hapishanelerdeki ağır koşulları birazcık olsun düzeltmek için kendi kendisini aç bırakan, sağlığı bozulan, ölüm riskini göze alan insanların bu aç kalma eylemleri nasıl terörist olabilir. Yoksa sayın İnönü bir insanın kendi kendisini aç bırakması yoluyla kendi vücuduna zarar vermesini, ya da bu yüzden ölmesini, adam yaralamak, adam öldürmek olarak mı görüyor? Öyle ya bu açıdan bakılırsa, intihar eden herkesin de katil sayılması gerekir. Şayet bu ölüm olayı cezaevi içinde daha iyi yaşama koşulları sağlamak için yapılıyorsa, yani siyasi mahkumlar tarafından gerçekleştiriliyorsa, bu durumda eylem adi cinayet ya da adi yaralama vakası olmaktan çıkıyor, politik bir boyut kazanarak **terörizm** mi oluyor?

Böyle bir terörizm de E.İnönü'nün siyasi literatüre yeni bir katkısı olsa gerek.

Bir açlık grevi niçin yapılır? İster cezaevinde olsun, ister cezaevi dışında, ister siyasi nitelikli olsun, ister olmasın, yapılan her açlık grevi belli bir isteği kamuoyuna duyurmak içindir. Kamuoyunun desteğini almak ve sorunun çözümünü kolaylaştırmak içindir.

İster hapishanelerdeki siyasi mahkumlar yapsınlar, ister işten atılan işçiler başvursunlar, açlık grevleri o kamuoyuna seslenmeyi amaçlayan eylemlerdir.

Şu halde bir açlık grevi yapılıyorsa, ondan haberi olan her yurttaş açlık grevinin amacı nedir, talepler nedir, taraflar hangileridir diye öğrenecektir ve sorun hakkında kendi düşüncesini oluşturacaktır. Bir siyasi parti liderinin de yapacağı şey her şeyden önce bir yurttaş gibi o konuda görüş oluşturmaktır. Şayet sözkonusu açlık grevi hapishanelerdeki olağanüstü derecede gayri insani koşullara karşı yapılıyorsa, bu konuda demokrasiyi savunan bir parti liderinin yapacağı şey tüm gücüyle o talebin haklılığını savunmak, elindeki imkânları bu talebin gerçekleştirilmesi ve cezaevi koşullarının düzeltilmesi için seferber etmektir. Hele hele, o siyasi parti ana muhalefet partisi olacak kadar sosyal etkinliğe, siyasi nüfuza sahipse, o parti liderinin takınacağı tutum sorunun çözümünde, insanca isteklerin yerine getirilmeside çok daha önemli bir rol oynayabilir.

Ne var ki E.İnönü açlık grevlerinin bu denli yaygınlaşması, kamuoyundan destek görmesi karşısında adeta telaşa kapılmış ve eylemi terörist olarak suçlamıştır.

Bu da E.İnönü'nün, Baykal'ın, Topuz'un ve SHP üst yönetiminin sermayeye güven verme politikasının bir parçasıdır. Kimi SHP örgütleri ve milletvekilleri bu grevleri aktif olarak destekliyorlar, bu durum partimizi sermaye gözünde, ordu indinde kötü gösterecek diye, grevlere yardım eden SHP'lilere zılgıt çekmek, bunun da gerekçesini, eylemleri terörizm olarak niteleyerek göstermek yerli sosyal demokrasinin niteliğini sergilemek açısından ibret verici olmuştur.

Demokratikleşme için ana muhalefet partisi olarak parmağını kıpırdatmayan, buna karşılık "ben iktidara gelirsem demokrasiyi getiririm" diye vaatte bulunan sosyal demokrasiyi bekleyerek demokrasi gelmez. Açlık grevleri de, tutukluların insani hakkıdır. Hapishanelerde zulme uğrayanlar ne yapacaklardır? SHP iktidara gelsin, Erdal Bey başbakan olsun, genel af çıkarsın, biz de tahliye olur, bu eziyetten kurtuluruz, o zamana kadar dişimizi sıkalım mı diyeceklerdi. Elbette böyle düşünemezlerdi. Çünkü her toplumsal kesim kendi haklarına herkesten önce kendisi sahip çıkar.

Sözkonusu eylemlerle sağlanan etki o kadar geniş olmuştur ki, E.İnönü'nün bu eylemleri suçlaması grevcileri ve onları destekleyenleri değil, SHP liderini ve yöneticilerini ayıplı duruma düşürmüştür.

Devlet terörüne karşı mücadele etmeyen SHP'nin açlık grevlerini terörle suçlaması devlet terörünün işini kolaylaştırmaktan başka bir şeye yaramaz. ■

kitle YAZIŞMA ADRESİ: Postfach 10 13 46 • 4100 Duisburg 1 • F.Almanya • Fiyatı: 50 T.L.